

Website

www.inthrace.unitbv.ro

Civil engagement, integration and better management of the national intangible heritage to raise awareness of European common values - EU context, perspectives and active citizenship

PORADNIK DLA MENTORÓW

Co-funded by
the European Union

Przedmowa

Projekt InThrace (2023-1-RO01-KA220-HED-000156121) to inicjatywa realizowana w ramach Akcji 2 Programu Erasmus+ – Partnerstwa współpracujące w sektorze szkolnictwa wyższego (KA220-HED). Jej celem jest podnoszenie kompetencji kadry akademickiej w zakresie opracowywania i wdrażania innowacyjnych podejść do interpretacji, ochrony oraz integracji niematerialnego dziedzictwa kulturowego (NDK) z przestrzenią miejską i życiem lokalnych społeczności.

Treść oraz rezultaty tego projektu zostały wypracowane przez naukowców, ekspertów i dydaktyków z sześciu zaangażowanych instytucji partnerskich, którzy biorą pełną odpowiedzialność za prezentowane materiały.

Niniejsze materiały są udostępniane w trybie otwartego dostępu (open access) i mogą być bezpłatnie wykorzystywane oraz adaptowane, pod warunkiem zapewnienia odpowiednich oznaczeń autorstwa, nieużywania ich do celów komercyjnych oraz udostępniania wszelkich utworów zależnych na tych samych warunkach.

W celu uzyskania dostępu do dodatkowych zasobów oraz materiałów szkoleniowych zapraszamy użytkowników do korzystania z platformy projektowej: ➡ <https://inthrace.unitbv.ro/index.php/training-platform/>

Sfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Wyrażone opinie i poglądy są jednak wyłącznie opiniami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub Narodowej Agencji (ANPCDEFP). Ani Unia Europejska, ni organ przyznający dofinansowanie nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Wstęp	4
I. Koncepcja projektu InThrace	5
II. Aspekty organizacyjne procesu szkoleniowego (coachingu)	13
Przygotowanie do szkolenia	13
Przebieg sesji	14
Zamknięcie sesji	14
III. Plan szkolenia	15
Wskazówki i kroki dla początkujących trenerów	15
Plan szkolenia – Marketing i metody promocji NDK	22
Działania – Przykładowe propozycje tematów i materiałów	29
IV. Materiały i narzędzia dydaktyczne	37
Porównanie struktur metodologicznych	38
Przewodnik praktyczny (Instrukcje krok po kroku i skrypty)	40
Wybór metodologii (Drzewo decyzyjne w formie tekstu)	42
Wprowadzenie do przykładów kursów w oparciu o narzędzia diagnostyczne	52
Operacjonalizacja Teorii Autodeterminacji (SDT) i nastawienia na rozwój (growth mindset)	74
Mikro-interakcje zwiększające zaangażowanie	76
Architektura sesji i przebieg zajęć (Run-of-Show)	78
Interaktywne metody i narzędzia (Przykłady)	80
Motywacja i wytrwałość poza sesją	83
V. Ewaluacja i informacja zwrotna	89
VI. Materiały InTHRACE dostosowane do środowisk zróżnicowanych i włączających	95
Podsumowanie	95

Wstęp

Głównym celem projektu InThrace jest podnoszenie i wzbogacanie kompetencji akademickiej kadry uniwersyteckiej w celu ułatwienia interpretacji, ochrony, integracji oraz zrównoważonego zarządzania krajowym i wspólnym unijnym dziedzictwem niematerialnym w środowiskach miejskich i podmiejskich, a także w życiu społecznym lokalnej społeczności. Drugim istotnym celem jest wspieranie zaangażowania obywatelskiego, podnoszenie świadomości w zakresie tożsamości narodowej i unijnej oraz ułatwianie lepszego zrozumienia wspólnych wartości UE, zasad oraz koncepcji współdzielonej przyszłości.

Aby osiągnąć ten cel, projekt dąży po pierwsze do zwiększenia kompetencji kadry akademickiej w zakresie opracowywania, nauczania i wdrażania modeli interpretacji, ochrony oraz lepszej integracji dziedzictwa niematerialnego w krajobrazie miejskim i kalendarzu społecznym. Po drugie, celem jest wypracowanie i wymiana dobrych praktyk służących poszerzaniu doświadczeń turystycznych poprzez włączenie dziedzictwa niematerialnego do oferty turystycznej. Po trzecie, projekt promuje otwarte społeczeństwo, w którym dziedzictwo niematerialne stanowi fundament pod budowę inkluzywnej, zrównoważonej i reprezentatywnej Unii Europejskiej, skupiającej zróżnicowane kultury zjednoczone w jednej wspólnej rodzinie.

Podręcznik oparty na koncepcji InThrace ma za zadanie pomóc trenerom i edukatorom w zapoznaniu się z prezentowaną tematyką, a następnie w szkoleniu ich w zakresie interpretacji, ochrony, integracji oraz zrównoważonego zarządzania krajowym i wspólnym unijnym niematerialnym dziedzictwem kulturowym. Podręcznik powinien również stymulować zaangażowanie obywatelskie oraz podnosić świadomość tożsamości narodowej i europejskiej w kontekście wartości europejskich. Wszystkie te działania mają na celu zachowanie tożsamości kulturowej, budowanie tolerancji oraz poszanowanie różnorodności przez pryzmat dziedzictwa niematerialnego.

I. Koncepcja projektu InThrace

Projekt **InThrace** (Civil engagement, integration, and better management of intangible national heritage to raise awareness of common European values – EU context, perspectives, and active citizenship / Zaangażowanie obywatelskie, integracja i lepsze zarządzanie krajowym dziedzictwem niematerialnym w celu podnoszenia świadomości wspólnych wartości europejskich – kontekst UE, perspektywy i aktywne obywatelstwo) jest finansowany z programu Erasmus+, działanie KA220-HED – Partnerstwa współpracy w szkolnictwie wyższym (nr projektu 2023-1-RO01-KA220-HED-000156121). Projekt realizowany jest od grudnia 2023 roku do czerwca 2026 roku i koordynowany przez Uniwersytet Transylwanii w Braszowie (Rumunia), wspólnie z partnerami z Uniwersytetu Warszawskiego (Polska), Uniwersytetu Zachodniej Attyki (Grecja), Uniwersytetu w Zagrzebiu (Chorwacja), Uniwersytetu Azorów (Portugalia) oraz Fundacji Pax Rhodopica (Bułgaria).

Koncepcja InThrace opiera się na założeniu, że niematerialne dziedzictwo kulturowe nie jest jedynie statyczną spuścizną przeszłości, lecz zjawiskiem żywym, kruchym i stale odtwarzanym. UNESCO podkreśla, że wartość tego dziedzictwa nie tkwi w samych przedmiotach, ale w ludzkiej wiedzy i kreatywności, które nadają sens zbiorowej tożsamości i ciągłości społecznej. W kontekście globalizacji i gwałtownych zmian dziedzictwo niematerialne staje się barometrem tożsamości, instrumentem spójności oraz katalizatorem zaangażowania obywatelskiego. NDK stanowi kluczowy środek wzmacniania aktywnego obywatelstwa i dialogu międzykulturowego, a zebrane dane potwierdziły, że włączenie tej tematyki do programów studiów uniwersyteckich uznawane jest za kwestię o zasadniczym znaczeniu.

Indywidualne i grupowe wywiady z ekspertami, przeprowadzone na początku projektu w celu skonsolidowania Ram Metodologicznych, potwierdziły ogromne znaczenie NDK dla środowiska akademickiego, ale jednocześnie zwróciły uwagę na brak dedykowanych przedmiotów na uniwersytetach reprezentowanych przez ankietowanych specjalistów. Wywiady te ujawniły również ostre zapotrzebowanie na narzędzia cyfrowe, przykłady aplikacyjne oraz wytyczne metodologiczne. Grupy fokusowe wykazały, że wśród głównych priorytetów znajdują się: doprecyzowanie definicji i roli dziedzictwa niematerialnego, naświetlenie jego wartości dla tożsamości i spójności społecznej, zintegrowanie go z turystyką i

przemysłami kreatywnymi, a także uwzględnienie w politykach publicznych. Ponadto podkreślono konieczność włączania studentów w procesy partycypacyjne, co pozwoli im stać się aktywnymi podmiotami w ochronie i reinterpretacji dziedzictwa.

Opierając się na opiniach ekspertów, w projekcie InThrace zidentyfikowano kilka problemów związanych z włączaniem tematyki dziedzictwa niematerialnego do programów studiów wyższych. Po pierwsze, widoczna jest dysproporcja między uniwersytetami pod względem ujmowania dziedzictwa niematerialnego w ich programach nauczania. Niektóre instytucje oferują dedykowane kursy, jednak wiele z nich nie posiada takich dyscyplin lub traktuje je marginalnie. Brak ten prowadzi do niewystarczającego przygotowania wykładowców i studentów w dziedzinie ochrony oraz waloryzacji żywego dziedzictwa. Projekt odpowiada na to wyzwanie poprzez opracowanie Pakietu Szkoleniowego oraz Modelu interpretacji, integracji i zarządzania NDK, które zapewnią zasoby teoretyczne i praktyczne zarówno dla profesorów, jak i badaczy.

Stwierdzono również, że choć część wykładowców włącza elementy dziedzictwa do swoich badań i zajęć, napotykają oni na trudności i ograniczenia związane z uszczuplonymi zasobami, a w szczególności z brakiem studiów przypadków, stygmatyzacją podejść etnologicznych jako „przestarzałych” oraz barierami w dostosowywaniu treści do bardziej sztywnych ram istniejących kursów. Aby rozwiązać te problemy, InThrace proponuje cyfrowe podręczniki, studia przypadków i zbiory dobrych praktyk, które uczynią NDK bardziej dostępnym i relewantnym dla różnych dyscyplin naukowych.

Kolejną istotną kwestią jest postrzeganie dziedzictwa przez ludzi młodych, którzy często uważają dziedzictwo niematerialne za anachronizm, niemający odniesienia do ich współczesnego życia. Ponadto globalizacja i niekontrolowana turystyka niosą za sobą ryzyko przekształcenia żywych tradycji w zwykłe widowiska, co prowadzi do utraty ich autentyczności i znaczenia wspólnotowego. Projekt stawia czoła tym wyzwaniom poprzez integrowanie dziedzictwa z wydarzeniami społecznymi i kalendarzami społeczności lokalnych za pomocą szeroko zakrojonej kampanii promocyjnej oraz interaktywnych narzędzi cyfrowych (platformy internetowe, rzeczywistość rozszerzona, archiwa cyfrowe), zaprojektowanych tak, by angażować młodzież i ogół społeczeństwa w atrakcyjny, partycypacyjny sposób.

Jednocześnie zaobserwowano, że brak przejrzystych przepisów prawnych oraz zasobów finansowych stanowi barierę dla ochrony i przekazywania dziedzictwa niematerialnego. InThrace odnosi się do tego problemu, dostarczając wskazówek dotyczących legislacji, finansowania i mobilizowania zasobów, a także szkoląc podmioty lokalne i akademickie w zakresie opracowywania oraz wdrażania zrównoważonych strategii.

Co więcej, integracja dziedzictwa niematerialnego z procesem wzmacniania tożsamości europejskiej bywa często fragmentaryczna, a różnice narodowe mogą generować napięcia lub wręcz polityczne instrumentalizowanie tradycji. Projekt ma na celu promowanie wspólnej wizji europejskiej opartej na różnorodności kulturowej, dialogu międzykulturowym i wzajemnym szacunku poprzez utworzenie europejskiej platformy zasobów oraz włączenie żywego dziedzictwa w obywatelski i edukacyjny wymiar funkcjonowania społeczności.

Rezultaty projektu zostały zaprojektowane tak, aby dostarczyć zarówno podbudowy teoretycznej, jak i praktycznych narzędzi do integracji NDK w edukacji, życiu społecznym i rozwoju miast. Głównym efektem prac jest Pakiet Szkoleniowy, który skupia komplementarne instrumenty: Podręcznik (Handbook), Przewodnik (Manual) oraz Model Interpretacji, Integracji i Zarządzania NDK.

Podręcznik integracji dziedzictwa niematerialnego (Handbook) zapewnia ramy teoretyczne i praktyczne niezbędne do zrozumienia oraz włączenia NDK w środowiska miejskie, edukacyjne i społecznościowe. Obejmuje on strategie zrównoważonego rozwoju kulturowego i turystycznego, rozdziały poświęcone legislacji, typologiom dziedzictwa, wartości turystycznej, zarządzaniu i ochronie, promocji cyfrowej oraz roli dziedzictwa we wzmacnianiu tożsamości europejskiej.

Przewodnik po dziedzictwie niematerialnym (Manual) uzupełnia Podręcznik o zasoby aplikacyjne: studia przypadków, przykłady multimedialne oraz praktyczne instrukcje dotyczące dokumentowania, ochrony i waloryzacji tradycji, rytuałów oraz rzemiosła. Dostarcza on profesjonalistom i społecznościom konkretnych narzędzi do przekuwania teorii w praktykę.

Model interpretacji, integracji i zarządzania NDK proponuje gotowe do wdrożenia ramy dla uniwersytetów i innych zainteresowanych interesariuszy, oferując metodologie integrowania dziedzictwa z życiem społeczności, wydarzeniami kulturalnymi oraz politykami publicznymi. Zawiera aplikacje

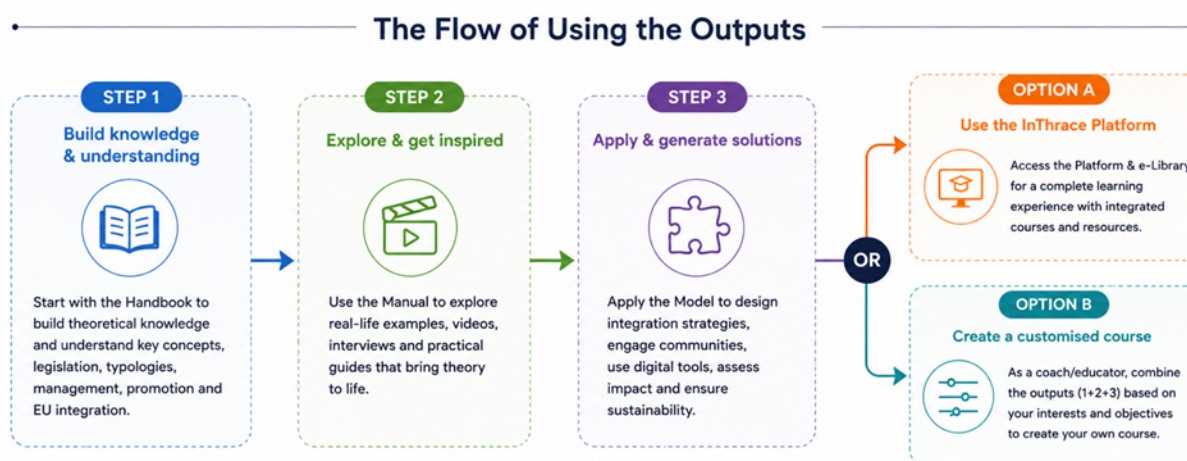
generujące rozwiązania w zakresie zaangażowania obywatelskiego, wykorzystania nowych technologii cyfrowych, oceny wpływu oraz identyfikacji zasobów służących zapewnieniu trwałości. Tabela 1 podsumowuje kluczową zawartość głównych rezultatów, a Wykres 1 przedstawia schemat korzystania z tych materiałów.

Tabela 1: Pakiet szkoleniowy InThrace – Główne rezultaty

InThrace Training Package – Main Outputs		
Narzędzie	Oś koncentracji	Kluczowa zawartość
Podręcznik integracji dziedzictwa niematerialnego (Handbook)	Strategie i pojęcia	Pojęcia, legislacja, typologie, zarządzanie, promocja, integracja z UE
Przewodnik po dziedzictwie niematerialnym (Manual)	Studia przypadków i zasoby cyfrowe	Studia przypadków, multimedia, praktyczne przewodniki, projekty społecznościowe
Model interpretacji, integracji i zarządzania NDK	Ramy operacyjne dla interpretacji, integracji i zarządzania	Metodologie, zaangażowanie społeczności, polityki publiczne, cyfryzacja, zrównoważony rozwój
		

Platforma i e-Biblioteka InThrace	Kursy integrujące wszystkie podejścia	Integracja wszystkich powyższych komponentów
--	---------------------------------------	--

Wykres 1: Schemat korzystania z rezultatów projektu w języku angielskim

Ponadto w ramach projektu opracowywana jest platforma z kursami opartymi na pakiecie szkoleniowym oraz łatwo dostępna e-biblioteka zawierająca materiały teoretyczne, studia przypadków i zasoby multimedialne.

W tym kontekście rola trenerów jest kluczowa, ponieważ projekt nie przyniesie żadnej wartości dodanej, jeśli nie będzie wykorzystywany, a jego idee nie zostaną przekazane młodszemu pokoleniu (studentom), społecznościom oraz podmiotom lokalnym (gminom/samorządom, stowarzyszeniom kulturalnym, środowiskom uczenia się przez całe życie). Trenerzy nie są jedynie przekąźnikami informacji, lecz mediatorami między wiedzą a społecznością. Stworzone zasoby muszą zostać przekształcone w doświadczenia edukacyjne, które budują szacunek dla różnorodności, stymulują kreatywność, rozwijają krytyczne myślenie i zachęcają do zaangażowania obywatelskiego.

Proces szkoleniowy (coaching) w ramach projektu InThrace stawia sobie za główny priorytet rozwój potencjału kadry akademickiej w zakresie rozumienia, interpretacji oraz integrowania niematerialnego dziedzictwa kulturowego z ich działalnością dydaktyczną i badawczą. Celem jest przekształcenie wykładowców akademickich w liderów zmian, którzy potrafią przekazać studentom i społecznościom znaczenie żywego dziedzictwa. Poniższa tabela przedstawia cele procesu szkoleniowego w odniesieniu do rezultatów projektu:

Tabela 2: Priorytety procesu szkoleniowego

Priorytety procesu szkoleniowego	Opis
Wzmacnianie wiedzy teoretycznej o NDK	Szkolenie powinno zapewnić solidne fundamenty w zakresie pojęć, typologii oraz roli dziedzictwa niematerialnego w krajowej i europejskiej tożsamości kulturowej. Nacisk kładzie się na zrozumienie jego dynamicznego wymiaru, wartości społeczno-gospodarczej oraz powiązań z procesami integracji europejskiej.
Rozwój umiejętności praktycznych i metodycznych	Priorytetem jest nabycie przez uczestników narzędzi do dokumentowania, ochrony i promocji NDK: etnograficznych metod badawczych, umiejętności korzystania z archiwów cyfrowych, stosowania studiów przypadku oraz włączania doświadczeń praktycznych do działalności dydaktycznej i badawczej.
Integracja dziedzictwa z	Szkolenie będzie wspierać nauczycieli

Priorytety procesu szkoleniowego	Opis
programem studiów i wydarzeniami społeczności	akademickich w opracowywaniu planów zajęć, projektów oraz zajęć pozalekcyjnych, które uczynią dziedzictwo niematerialne częścią życia uniwersyteckiego i społecznego (festiwale, wystawy, kalendarze kulturalne).
Promowanie wykorzystania narzędzi cyfrowych	Istotnym priorytetem jest szkolenie w zakresie korzystania z platform internetowych, archiwów cyfrowych, rzeczywistości rozszerzonej i innych technologii, aby uczynić NDK atrakcyjnym i dostępnym dla studentów oraz młodzieży.
Uwzględnianie wymiaru etycznego i legislacyjnego	Szkolenie powinno dostarczyć wskazówek dotyczących przestrzegania zasad etycznych (świadoma zgoda, rzetelna reprezentacja, unikanie eksploatacji kulturowej) oraz wiedzy na temat europejskich i krajowych ram prawnych.
Stymulowanie kreatywności i krytycznego myślenia	Poprzez coaching uczestnicy są zachęceni do wdrażania innowacyjnych metod nauczania (uczenie się oparte na projektach, symulacje, grywalizacja) oraz do rozwijania krytycznego podejścia do zagrożeń związanych z globalizacją i nadmierną komercjalizacją

Priorytety procesu szkoleniowego	Opis
	dziedzictwa.
Rozwijanie umiejętności mobilizacji zasobów	Proces szkoleniowy ma na celu wyposażenie uczestników w wiedzę z zakresu identyfikacji źródeł finansowania, opracowywania projektów oraz współpracy z władzami, organizacjami pozarządowymi i społecznościami lokalnymi w celu zapewnienia trwałości podejmowanych działań.
Wzmacnianie wymiaru międzykulturowego i dialogu europejskiego	Coaching pomoże nauczycielom akademickim i studentom zrozumieć dziedzictwo nie tylko jako element lokalny czy narodowy, ale jako część wspólnej europejskiej mozaiki, w której różnorodność jest wartością i spoiwem wzmacniającym tożsamość europejską.

II. Aspekty organizacyjne procesu szkoleniowego (coachingu)

Przygotowanie do szkolenia

Trener musi przygotować solidną wiedzę na temat uczestników grupy, co pozwoli na lepszą adaptację wewnątrz nowo powstającego zespołu. W szczególności trener powinien zrozumieć uczestników poprzez zidentyfikowanie ich motywacji i oczekiwań. W kontekście badanych podejść do NDK trener może przygotować formularz wstępny (przed sesją), zawierający pytania badające postawy uczestników, ich rozumienie NDK, poziom stereotypowego postrzegania oraz wiedzę o kontekstach historycznych, geograficznych i kulturowych.

Trener musi zapewnić odpowiednie warunki do przeprowadzenia szkolenia, biorąc pod uwagę wielkość grupy oraz planowane działania, tak aby atmosfera była sprzyjająca pracy. Pomieszczenia muszą być również wyposażone w odpowiednie narzędzia informatyczne (IT), niezbędne do przeprowadzenia sesji szkoleniowej (lub sesji).

Trener powinien wziąć pod uwagę czas trwania planowanego szkolenia oraz rozważyć moment jego rozpoczęcia i zakończenia, aby jak najlepiej wykorzystać koncentrację uczestników i ich zdolność do skupienia uwagi podczas ćwiczeń. W odniesieniu do NDK organizatorzy powinni rozważyć wybór odpowiednich i wzbogacających lokalizacji (miejsc), które niosą ze sobą bezpośrednie lub pośrednie skojarzenia z omawianą tematyką.

Sesje poświęcone NDK składają się z dwóch zasadniczych komponentów: uczenia się i refleksji. Stąd część poświęcona uczeniu się powinna zawierać łatwe do przyswojenia i atrakcyjnie zaprezentowane informacje na omawiany temat, stanowiące solidną podbudowę dla części refleksyjnej. Część refleksyjna ma na celu pobudzenie ciekawości, skłonienie do refleksji porównawczych i krytycznych oraz wydobyć zasobów własnej wiedzy uczestników w poszukiwaniu zrozumienia historii i logiki NDK.

Przebieg sesji

Podczas gdy cel sesji i jej priorytety są określone przez organizatorów, proces musi rozpocząć się od sesji przełamującej lody (ice-breaking), budującej relacje oraz przeprowadzenia krótkiej sesji pytań i odpowiedzi (Q&A), mającej na celu zidentyfikowanie poziomu świadomości tematu wśród uczestników. Następnym krokiem jest przegląd działań do podjęcia oraz odwołanie się do podstawowych, niezbędnych informacji. Co ważne, uczestnicy muszą kierować się jasnym, konkretnym i zorientowanym na nich celem bieżącej sesji, aby utrzymać koncentrację. Wykorzystanie przygotowanych materiałów edukacyjnych, w tym filmów wideo, wywiadów i tekstów do czytania, dostarcza niezbędnej zawartości merytorycznej oraz materiału do przemyśleń w części dyskusyjnej.

Zgodnie z logiką projektu InThrace, celem sesji szkoleniowych nie jest wyłącznie replikowanie i odwoływanie się do istniejącej wiedzy oraz przykładów NDK, ale dostarczenie treści do szerszych refleksji nad społecznymi, gospodarczymi, politycznymi i kulturowymi implikacjami związanymi z istnieniem i trwaniem NDK. Podczas dyskusyjnej części sesji może pojawić się wiele różnych myśli; moderator może wówczas użyć tzw. „parkingu myśli” (parking lot), aby odnotować ważne, ale odbiegające od głównego tematu kwestie z myślą o przyszłych sesjach. Po uznaniu, że wyznaczone cele zostały osiągnięte, sesja może przejść do fazy zakończenia.

Zamknięcie sesji

Ostatnia faza sesji poświęcona jest działaniom ewaluacyjnym, informacjom zwrotnym (feedback) oraz wnioskowi na przyszłość (feedforward). Moderator może poprosić o formalną (w postaci kart oceny) lub nieformalną (ustną) informację zwrotną od uczestników. Na podstawie dyskusji i jej wniosków moderator może sformułować dalsze rekomendacje dotyczące zgłębiania lub rozwijania omawianych tematów.

W odniesieniu do NDK należy zachęcać uczestników do sięgania po badania i analizy porównawcze w celu odnajdywania podobieństw, powiązań i relacji, które ujawniają system interakcji tworzących tkankę europejskiej specyfiki – zakorzenionej we wspólnej filozofii, wzajemnych oddziaływaniach i dziedzictwie.

III. Plan szkolenia

W tej części przedstawionych zostanie kilka szablonów szkoleniowych, które obejmują kompleksową, ekscytującą i angażującą ścieżkę treningową i edukacyjną. Program ma na celu pomóc trenerom w uzyskaniu praktycznych przykładów tego, jak podchodzić, korzystać i operować stworzonymi materiałami InThrace, takimi jak:

- Podręcznik integracji dziedzictwa niematerialnego (Handbook on Integration of Intangible Heritage),
- Model interpretacji, integracji i zarządzania (Model for Interpretation, Integration and Management),
- Przewodnik po dziedzictwie niematerialnym (Manual on Intangible Heritage),
- Materiały wideo,
- Wywiady powiązane z Przewodnikiem i Podręcznikiem.

Wskazówki i kroki dla początkujących trenerów

Ta sekcja przedstawia podstawowe wytyczne dotyczące tego, jak posługiwać się materiałami InThrace w połączeniu z platformą internetową. Materiały te mogą być wykorzystywane w różnych dziedzinach specjalizacji i przez osoby o zróżnicowanym przygotowaniu, a nie tylko ściśle w oparciu o tematykę poszczególnych rozdziałów. W związku z tym trener może z nich korzystać zgodnie z potrzebami swojej grupy. Warto również wspomnieć, że bloki tematyczne można organizować w inny sposób, na przykład wokół tematów takich jak gastronomia, święta/festiwale, muzyka itp. Tym samym studia przypadków przedstawione w każdym rozdziale przewodnika mogą być z powodzeniem adaptowane w innych rozdziałach. Opisane przypadki nie wyczerpują tematu danego rozdziału, a trenerzy mogą pobierać dodatkowe przypadki z e-biblioteki po dokonaniu bezpłatnej rejestracji na platformie: <https://inthrace.unitbv.ro/index.php/downloads/case-studies/>

Na platformie dostępny jest film wprowadzający (<https://youtu.be/6MmABZt2v90>), który pomaga trenerom w lepszym wykorzystaniu materiałów. Ten krótki materiał

wideo zawiera również schematyczny przegląd zaprojektowany tak, aby prowadzić trenera/coacha przez zasoby projektu.

Mówiąc dokładniej, ogólne podejście, jakim należy się kierować, polega na sprawdzaniu i czytaniu materiałów na podstawie przypisanego numeru, który oznacza powiązany rozdział podręcznika. Poniższa tabela przedstawia pojęcia, które materiały InThrace analizują pod kątem teoretycznym i praktycznym, gdzie każde pojęcie jest oznaczone konkretnym numerem i odpowiada określonemu rozdziałowi. Ten sam numer – gdziekolwiek się pojawi – jest powiązany i odpowiada konkretnemu pojęciu zarówno w filmach wideo, studiach przypadków, wywiadach, jak i materiałach z przewodnika. Tabela 3 przedstawia pojęcia opracowane na potrzeby projektu, które stanowią jego rdzeń.

Tabela 3: Pojęcia wypracowane na podstawie badań jakościowych InThrace

Pojęcia
1. Przegląd i rozumienie NDK
2. Ustawodawstwo i regulacje na poziomie lokalnym, krajowym i UE
3. Typy NDK – Kategoryzacja dziedzictwa niematerialnego
4. Wyjaśnienie turystycznej wartości dziedzictwa oraz jego wpływu na kulturę, gospodarkę i społeczeństwo
5. Zarządzanie ochroną i zachowaniem NDK
6. Zrównoważone praktyki turystyczne w odniesieniu do NDK i zaangażowania społeczności
7. Marketing i metody promocji NDK
8. Znaczenie ochrony, rozumienia i promowania NDK w procesach integracji europejskiej
9. Współczesne wyzwania dla rozwoju turystyki (wielokulturowość, kryzysy itp.)
10. Kwestie etyczne w NDK
11. Finansowanie i mobilizowanie zasobów dla NDK

Kroki, którymi należy się kierować (Steps to be followed)

1. Przeczytaj Podręcznik (Handbook): Każdy rozdział odpowiada określonemu numerowi pojęcia. Ten sam numer odnosi się następnie do Przewodnika (Manual), materiałów wideo oraz wywiadów.
2. Przejdź do Przewodnika (Manual): Sprawdź studia przypadków powiązane z rozdziałem Podręcznika, który właśnie przeczytałeś.
3. Obejrzyj materiały wideo i wywiady: Zapoznaj się z materiałami multimedialnymi powiązanymi z tą tematyką.
4. Skorzystaj z e-Biblioteki: Przejrzyj materiały dotyczące studiów przypadków oraz literaturę dodatkową przypisaną do konkretnego numeru. Numer ten odpowiada powiązanemu rozdziałowi.
5. Wejdź na platformę szkoleniową i pracuj nad modułami: Moduły są powiązane z odpowiednimi rozdziałami. Przeczytaj treść modułu i rozwiąż test.
6. Użyj przycisku dyskusji: Zostaw swoje komentarze, aby badacze, podmioty lokalne, profesorowie i studenci korzystający z tych materiałów znali Twoją opinię. Pozwoli to na stworzenie synergii zarówno wewnątrz każdego kraju partnerskiego, jak i pomiędzy wszystkimi krajami uczestniczącymi w projekcie.

W przypadku trenerów, którzy chcą zadać swoim studentom napisanie eseju/pracy na temat promocji konkretnej usługi, idei, techniki czy tradycji: wystarczy wejść w zakładkę e-Biblioteki (e-library), a następnie wybrać studia przypadków (case studies), gdzie bez trudu uda się je zlokalizować.

Plan szkolenia (Coaching plan)

Ta część odpowiada na pytanie, jak przygotować plan szkolenia, i będzie zawierać następujące punkty:

- Wymagania wstępne (Preliminary requirements)
- Specyfika odbiorców (Audience specifics) – kompetencje społeczno-kulturowe, osobiste, zawodowe, a także w zakresie rozwiązywania konfliktów i problemów
- Zaplecze techniczne szkolenia (Technical provisions of the coaching)
- Zawartość tematyczna modułu szkoleniowego (Thematic content of the training module)

Wymagania wstępne

W odniesieniu do wymagań wstępnych, każdy trener musi określić minimalne warunki, jakie dana osoba musi spełnić, aby móc uczestniczyć w modułach. Mogą być one powiązane z poziomem studiów, wcześniej ukończonymi kursami, znajomością języka angielskiego itp. Tabela 4 ilustruje przykład takich wymagań wstępnych.

Tabela 4: Przykładowe wymagania wstępne (Indicative requirements)

Wymagania wstępne mogą obejmować następujące elementy:

Opis wszelkich wymogów lub ograniczeń, które muszą zostać określone z wyprzedzeniem, aby pomyślnie przeprowadzić i wdrożyć to szkolenie.

Przykład:

Uczestnicy szkolenia powinni posiadać wiedzę teoretyczną z zakresu danej jednostki lekcyjnej przed przystąpieniem do realizacji tej sekcji.

W odniesieniu do **specyfiki odbiorców** (kompetencji społeczno-kulturowych, osobistych, zawodowych, a także w zakresie rozwiązywania konfliktów i problemów), trener może określić i zdefiniować, że uczestnicy szkolenia muszą posiadać umiejętność pracy w zespole, ponieważ mogą zostać poproszeni o analizę studiów przypadków w oparciu o przygotowane materiały.

Aby pomóc trenerowi zrozumieć znaczenie tych kompetencji, posłużmy się przykładem: uczestnik szkolenia samodzielnie zapoznaje się z tematem zatytułowanym „Marketing i metody promocji NDK”. Wymaga to kompetencji osobistych, które trener może wcześniej zdefiniować. Następnie uczestnicy mogą zostać poproszeni o pracę w zespołach w celu stworzenia filmów wideo, kampanii reklamowych itp., do czego niezbędne jest rozwinięcie umiejętności pracy zespołowej i rozwiązywania problemów. Są to właśnie specyficzne cechy i umiejętności odbiorców, które trener może zdefiniować i na podstawie których

uczestnicy mogą podlegać ocenie. Tabela 5 z Modelu przedstawia przykładowe kompetencje.

Tabela 5: Przykładowe działania oraz kryteria monitorowania i oceny opisane w modelu

Komponenty	Działania monitorujące	Przykłady
Wiedza (K)	Ocena, czy studenci zrozumieli główne pojęcia i czy potrafią zastosować je w studiach przypadków.	Studia przypadków służące wdrożeniu kampanii reklamowej.
Wpływ Emocjonalny (E)	Ewaluacja stopnia zaangażowania studentów we współpracę ze społecznościami, wokół których postanowili opracować swoje studia przypadków.	Opracowanie rzeczywistych studiów przypadku z kraju pochodzenia studentów.
Związek Intelektualny (I)	Rozwiązania proponowane przez studentów w celu promocji NDK.	Filmy wideo stworzone przez studentów w nawiązaniu do analizowanego studium przypadku.

Kryteria ewaluacji	Obszary koncentracji	Metody
Adekwatność	Czy studia przypadków wybrane przez studentów są zgodne z kampaniami marketingowymi i komunikacyjnymi na rzecz promocji NDK?	Kampanie w mediach społecznościowych stworzone przez studentów w celu promocji NDK w wybranym studium przypadku.
Skuteczność	W jakim stopniu studenci zastosowali pojęcia teoretyczne w rzeczywistych przypadkach przy użyciu odpowiednich metod?	Ciągła ocena kroków podejmowanych w celu sfinalizowania studium przypadku planu promocyjnego dla NDK.
Trwałość	Czy proponowane sugestie dotyczące działań promocyjnych są zrównoważone dla rzeczywistego studium przypadku NDK	Rzeczywiste przypadki udokumentowane zdjęciami, filmami i/lub plakatami stworzonymi przez studentów, powiązane z określonymi

	wybranego przez studentów?	społecznościami i ich tradycjami dziedzictwa.
Wpływ	• Czy sugestie studentów promują innowacyjne sposoby promocji NDK na badanym obszarze?	• Studenci oceniają projekty innych zespołów. • Informacje zwrotne z kwestionariuszy zebranych pod kątem tego, co należy dalej zrobić.

W odniesieniu do **zaplecza technicznego szkolenia**, trener może wymagać od uczestników korzystania z określonych programów. Na przykład, użycie narzędzia Canva pozwala na zapewnienie jednolitego formatu dla filmów i wywiadów tworzonych przez uczestników. Ponadto uczestnicy mogą rozwiązywać testy (quizy), aby wykazać, w jakim stopniu przyswoili część teoretyczną. Każdy moduł w Podręczniku zawiera przykładowe testy wielokrotnego wyboru z poprawnymi i błędnymi odpowiedziami. Tabela 6 przedstawia przykładowe zaplecze techniczne.

Tabela 6: Przykładowe zaplecze techniczne (Indicative technical provisions)

Opisz narzędzia edukacyjne oraz media wykorzystywane podczas danego kursu, takie jak narzędzia i komponenty systemu zarządzania nauczaniem (LMS, np. Moodle, eClass) lub inne narzędzia online (np. Padlet), repozytoria, bądź jakiegokolwiek media fizyczne, takie jak modele 3D.

Przykład: Narzędzia platformy Moodle:

- Zadanie (Activity assignment)
- Quiz / Test (Quiz)
- Forum dyskusyjne (Forum)

- Książka (Book)

W odniesieniu do **zawartości tematycznej modułu szkoleniowego**, trenerzy mają dostęp do zróżnicowanych materiałów, które mogą zostać wykorzystane w modułach. Każde przygotowane zagadnienie (na przykład temat: „Marketing i metody promocji NDK”) jest podzielone na 3–4 moduły, które są bezpośrednio powiązane z odpowiednim rozdziałem podręcznika. Stanowi to część teoretyczną. Następnie trenerzy mogą łączyć i korelować te moduły ze studiami przypadków przedstawionymi w Przewodniku (Manual), a także z filmami wideo i wywiadami powiązanymi z Podręcznikiem (Handbook). Tabela 7 przedstawia przykładowe sposoby prezentacji treści przez trenera, a Tabela 8 prezentuje strukturę rozdziału 7 (plan szkolenia).

Tabela 7: Przykładowa zawartość tematyczna

Zaklasyfikuj swój kurs pod kątem poziomu studiów, dla którego jest przeznaczony, oraz jego typu. Na przykład: studia licencjackie/inżynierskie (Undergraduate), studia magisterskie (Postgraduate), laboratorium, ćwiczenia, seminarium, program uczenia się przez całe życie (Lifelong Program), samouczek wideo (Video tutorial), poziom zaawansowany itp.

Trener może również określić kryteria kwalifikowalności dla uczestników szkolenia (np. przedmioty wymagane jako warunek wstępny).

Tabela 8: Plan szkolenia – temat: marketing i metody promocji NDK

Plan szkolenia – Marketing i metody promocji NDK	
Opis	Temat „Marketing i metody promocji NDK” podkreśla znaczenie koncepcji marketingowych w promowaniu wartości niematerialnych. Zarządzanie kulturą stosuje zasady marketingu w oparciu o strukturę kompozycji marketingowej 4P: produkt (product), miejsce (place), promocja (promotion) i cena (price). Analizuje również narzędzia cyfrowe, które można wykorzystać do rozpoznawania i ochrony NDK. Moduł kładzie ponadto nacisk na kluczowe kwestie etyczne związane z artefaktami kulturowymi społeczności, szczególnie w kontekście technologii AI (sztucznej inteligencji). Ryzyka obejmują niewłaściwe wykorzystanie danych, uprzedzenia kulturowe oraz potencjalne wykluczenie z postępu cyfrowego. Główne działania marketingowe powinny koncentrować się na poszanowaniu inkluzywności oraz praw i kultury rdzennych mieszkańców oraz ich systemów wiedzy.
Cele uczenia się	Do końca tego modułu uczestnicy będą potrafili: 1. Zidentyfikować znaczenie promowania, zachowania i ochrony dziedzictwa niematerialnego różnych kultur i środowisk. 2. Stosować metodologie marketingowe odnoszące się do reguły 4P (produkt, miejsce, promocja, cena) w odniesieniu do różnych uwarunkowań i przypadków NDK. 3. Analizować, w jaki sposób technologia i narzędzia cyfrowe mogą stać się atutem lub ryzykiem w odniesieniu do ochrony i zachowania NDK.

	4. Zaproponować syntezę narzędzi technologicznych, wiedzy i metodologii do zastosowania w scenariuszu, w którym świadectwa NDK muszą być zabezpieczone, chronione i przekazywane przyszłym pokoleniom.	
Liczba godzin	[180 minut]	
Lekcja	Tytuł lekcji	Czas trwania
1	Teoretyczne pojęcia marketingu (Marketing Theory concepts)	[45 minut]
2	Narzędzia cyfrowe (Digital Tools)	[45 minut]
3	Kwestie etyczne (Ethical considerations)	[45 minut]
4	Zastosowanie teorii w scenariuszu rzeczywistego studium przypadku	[45 minut]

Poniższa Tabela 9 zawiera matrycę, która podsumowuje powyższy szczegółowy plan szkolenia i może służyć jako gotowy szablon dla trenerów.

Tabela 9: Szablon planu szkolenia

Szablon planu szkolenia	
Moduł szkoleniowy (Kurs)	
Zawartość tematyczna (Sekcja)	
Czas trwania	

Ramy metodologiczne	Opisz ramy swojego kursu – wybierz z poniższych: • Nowoczesna metoda nauczania w klasie (synchroniczna stacjonarna): uczestnicy spotykają się osobiście w tym samym miejscu i czasie, doświadczając tej samej kombinacji osobistych doświadczeń dydaktycznych. • Nowoczesna metoda edukacji online (synchroniczna online): obowiązkowe sesje online na żywo w wyznaczonych godzinach (wariant w pełni online). • Asynchroniczna metoda edukacji online: realizacja w pełni online bez obowiązkowych sesji na żywo (asynchroniczne studiowanie materiału). • Mieszana metoda edukacji online (Blended Online): wariant w pełni online łączący zarówno obowiązkowe sesje na żywo w wyznaczonych godzinach, jak i asynchroniczne studiowanie materiału. • Mieszana nowoczesna metoda edukacji w klasie (Blended Classroom): uczestnicy stacjonarni spotykają się jednocześnie w wyznaczonym miejscu i czasie, doświadczając tych samych zajęć stacjonarnych wraz z uczestnikami online, którzy łączą się synchronicznie za pomocą technologii transmisji strumieniowej na żywo (live streaming). • Hybrydowa metoda edukacji: połączenie nauczania stacjonarnego z treściami online dostarczanyymi synchronicznie lub asynchronicznie.
Cel główny i cele szczegółowe	

Abstrakt	
Słowa kluczowe	
Efekty uczenia się	
Wymagania wstępne Opisz wszelkie wymogi lub ograniczeń, które muszą zostać określone z wyprzedzeniem, aby pomyślnie przeprowadzić to szkolenie. Przykład: Uczestnicy szkolenia powinni posiadać wiedzę teoretyczną z zakresu danej jednostki lekcyjnej przed przystąpieniem do realizacji tej sekcji.	

Zaplecze techniczne szkolenia (Narzędzia i środki edukacyjne) Opisz narzędzia edukacyjne oraz media wykorzystywane podczas kursu, takie jak narzędzia i komponenty systemu zarządzania nauczaniem (LMS; np. Moodle, eClass) lub inne narzędzia online (np. Padlet), repozytoria, bądź media fizyczne, takie jak modele 3D. Przykład: Narzędzia platformy Moodle: zadanie, quiz, forum, książka.	
Opis kursu Zaklasyfikuj swój kurs pod kątem poziomu studiów, dla którego jest przeznaczony, oraz jego typu. Na przykład: studia licencjackie, studia magisterskie, laboratorium, ćwiczenia, seminarium, program uczenia się przez całe życie, samouczek wideo itp.	

Podstawowy przebieg – Fazy

Opisz podstawowy przebieg i fazy swojej sesji szkoleniowej.

Poniższy diagram przedstawia podstawowy przebieg – fazy sesji szkoleniowej, integrując kluczowe elementy (wymagania wstępne, specyfikę odbiorców, zaplecze techniczne szkolenia, zawartość tematyczną modułu szkoleniowego).

Figure 2: Basic Flow – Phases

Figure 2: Basic Flow – Phases

Źródło: Opracowanie własne

Działania – Przykładowe propozycje tematów i materiałów

Niniejsza sekcja przedstawia przykładowe działania dla wszystkich poziomów zaawansowania. Na końcu tytułu każdego działania (patrz poniżej, działania od 1 do 8) w nawiasie wskazano poziom studiów, do którego jest ono skierowane. Na końcu tej sekcji trener znajdzie pytania do samooceny, które można zastosować w różnych rodzajach ćwiczeń.

1. Działanie – Teoria w praktyce; temat: marketing i metody promocji NDK (poziom początkujący)

Trener prosi uczestników o utworzenie grupy fokusowej w celu przedyskutowania i napisania krótkiego, jednostronicowego raportu na temat promowania danego miejsca za pomocą kampanii cyfrowych przy jednoczesnym zachowaniu autentyczności rytuałów (np. obrzędów tańca na odpustach/chodzenia po ogniu – Anastenaria, regionalnych wydarzeń muzycznych). Uczestnicy mogą również tworzyć artykuły sponsorowane (advertoriale) dotyczące dziedzictwa, łączące poszczególne regiony z ogólnokrajowymi kampaniami turystycznymi.

- **Kwalifikowalność (Eligibility):** Początkujący.
- **Zadanie:** Teoria w praktyce – temat: Wdrożenie marketingu i metod promocji NDK obejmuje kilka kroków:
 1. Identyfikacja elementu dziedzictwa – zdefiniowanie tego, co jest promowane (rytuał, rzemiosło, muzyka, festiwal itp.).
 2. Mapowanie interesariuszy – zrozumienie, które społeczności, depozytariusze i odbiorcy są zaangażowani.
 3. Wybór kanałów promocji – wybór między mediami tradycyjnymi, cyfrowymi lub hybrydowymi.
 4. Projektowanie strategii – równoważenie widoczności, zrównoważonego rozwoju i kwestii etycznych.
 5. Ocena wyników – pomiar wpływu na partycypację społeczności, świadomość oraz poszanowanie różnorodności. Poprzez takie podejście studia przypadków dostarczają dowodów na to, co działa, a czego należy unikać w promocji dziedzictwa. Trener prosi uczestników o stworzenie kampanii komunikacyjnej.

- **Literatura:** Tematyka marketingu i metod promocji NDK w materiałach wypracowanych przez projekt InThrace.

2. Działanie – Wizyta in situ (w terenie); temat: przyszłe trendy (poziom zaawansowany, studenci studiów licencjackich/magisterskich)

- **Kwalifikowalność:** Studenci lub uczestnicy posiadający wcześniejsze przygotowanie z zakresu kampanii komunikacyjnych, co pozwoli im na aktywne uczestnictwo i skuteczne udzielenie odpowiedzi. Poziom zaawansowany. Studenci muszą wcześniej rozumieć podstawowe pojęcia i pracować w zespołach.
- **Zadanie:** Trener prosi uczestników o odwiedzenie określonego miejsca (może to nastąpić przed przerwami śródsemestralnymi lub krótkimi dniami wolnymi od zajęć). Uczestnicy muszą uzyskać świadomą zgodę, a następnie nagrać materiał wideo przedstawiający tradycje oraz ludzi pracujących przy użyciu konkretnej umiejętności (np. kobieta przygotowująca tradycyjne ciasto/pitę, robiąca marmoladę itp.). Po powrocie na zajęcia uczestnicy omawiają swoje spostrzeżenia z członkami grupy. Na koniec tworzą podcast i/lub wideo na TikToku o tym, jak zachować tradycję, której grozi wymarcie.
- **Literatura:** Tematyka przyszłych trendów. Trener może łączyć działania – na przykład może poprosić o stworzenie biznesplanu i powiązać go z podcastem, który przygotowują uczestnicy. Podcast stworzony przez studentów może zawierać porady i wskazówki dotyczące skutecznego biznesplanu przy uruchamianiu działalności przedsiębiorczej.

3. Działanie – Promowanie wydarzenia lub tradycji (poziom średniozaawansowany, studenci studiów licencjackich, grupy uczenia się przez całe życie dążące do uruchomienia działalności gospodarczej)

Trener prosi uczestników o wykonanie zadania polegającego na promocji wydarzenia, działania lub tradycji.

- **Kwalifikowalność:** Studenci lub uczestnicy posiadający wcześniejsze przygotowanie z zakresu kampanii komunikacyjnych. Poziom średniozaawansowany. Studenci muszą wcześniej rozumieć podstawowe pojęcia i pracować w zespołach.

- **Zadanie:** Promuj „Armatę” – tradycję z wyspy Spetses w Grecji – lub inne wybrane przez siebie wydarzenie z określonej miejscowości.
- **Literatura:** Lektura powinna opierać się wyjściowo na materiałach InThrace. Podręcznik InThrace (Handbook): Temat 6 – Marketing i metody promocji NDK. Przykładowy esej przygotowany przez studentów UNIWA (Uniwersytetu Attyki Zachodniej) i zaprezentowany w klasie można znaleźć w zakładce **e-Biblioteki** jako materiał dodatkowy: <https://intrace.unitbv.ro/index.php/downloads/case-studies/>. Szczegółowe informacje znajdują się w e-bibliotece w dziale „studia przypadków” pod nazwą pliku: „Sample Case for the promotion of Armata tradition from UNIWA students”.

4. Działanie – Zostań ewaluatorem (poziom zaawansowany, studenci studiów licencjackich, osoby posługujące się językiem greckim)

Trener prosi uczestników o wejście w rolę ewaluatorów i skomentowanie plakatów zapisanych w e-bibliotece pod linkiem: <https://intrace.unitbv.ro/index.php/download/posters/>

- **Kwalifikowalność:** Studenci z przygotowaniem w zakresie kampanii komunikacyjnych lub rachunkowości zarządczej. Poziom zaawansowany. Studenci muszą wykazać się wcześniejszym zrozumieniem podstawowych pojęć z zakresu rachunkowości, posiadać kompetencje w tworzeniu biznesplanów i pracować w zespołach. Plakaty są sporządzone w języku greckim. Niemniej jednak zdjęcia pochodzą z materiałów InThrace i mogą stanowić inspirację, jak plakaty (zarówno te z pliku przedstawiające biznesplan, jak i kampanię promocyjną) mogłyby wyglądać w innych językach dla podobnych tematów.
- **Zadanie:** Uczestnicy pracują w grupach i analizują 2 plakaty stworzone przez studentów UNIWA, powiązane z przypadkami przedstawionymi w materiałach InThrace. Następnie spisują swoje pomysły i na podstawie własnej oceny tworzą nowy plakat – dedykowany biznesplanowi lub kampanii promocyjnej danego miejsca.
- **Literatura:** Plik „Posters” w e-bibliotece, powiązany z zadaniem praktycznym „Zostań ewaluatorem”. Powiązane tematy z materiałów InThrace, które trener zdecyduje się poruszyć.

5. Działanie – Odkryj Europejskie Szlaki Kulturowe między krajami partnerskimi InThrace lub szlaki wewnątrz jednego kraju partnerskiego (poziom zaawansowany, studenci studiów magisterskich/podyplomowych, program uczenia się przez całe życie dla pracowników gmin/samorządów, muzeów, stowarzyszeń kulturalnych)

Trener prosi uczestników o znalezienie elementów łączących, które mogłyby posłużyć do stworzenia szlaku kulturowego, oraz o przygotowanie plakatu (patrz działanie 4 powyżej, dotyczące tworzenia plakatu promującego szlak kulturowy).

- **Kwalifikowalność:** Studenci/uczestnicy z wcześniejszym przygotowaniem z zakresu kampanii komunikacyjnych. Poziom zaawansowany. Wymagane jest wcześniejsze zrozumienie podstawowych pojęć i praca w zespołach.
- **Zadanie:** Praca nad tematami do wyboru: Ceramika, Drukowane hafty, Suchy kamień (architektura bez zaprawy), Winnice i szlaki winiarskie, Szlaki religijne, Karta Grecji (Karta Rigasa) wydrukowana w Wiedniu.
- **Literatura:** * a) Przeczytaj materiał z Przewodnika (Manual) na temat ceramiki z Rumunii i Portugalii i połącz go ze studium przypadku z Rozdziału 5: Serifos, Sifnos, Folegandros, Grecja – ze szczególnym uwzględnieniem Sifnos (e-biblioteka).
 - b) Przeczytaj materiał z Przewodnika na temat drukowanych haftów z Bułgarii i połącz go ze studium przypadku z Rozdziału 8: Larisa, Grecja – ze szczególnym uwzględnieniem Muzeum Folkloru i Historii w Larisie „Giorgos i Lena Gourgioti”.
 - c) Przeczytaj materiał z Przewodnika na temat suchego kamienia z wyspy Syros w Grecji.
 - d) Przeczytaj materiał z e-biblioteki dotyczący studium przypadku winnic z Rozdziału 1: Samos, Grecja – ze szczególnym uwzględnieniem winiarni.
 - e) Przeczytaj materiały z e-biblioteki – studium przypadku Larisa, Grecja (nacisk na cerkiew św. Mikołaja w Tsaritsani z jej rzadkimi freskami) oraz studium przypadku Kozani (nacisk na bizantyjską cerkiew Monastynu Mavriotissa). Szczegóły zadania: Na zewnętrznej ścianie cerkwi dawnego Monastynu Panagia Mavriotissa w Kastorii (datowanego na około 1260 rok) znajdują się rzadkie i imponujące freski przedstawiające „Korzeń Jessego” – ikonograficzne „drzewo” genealogiczne Jezusa Chrystusa. Podobny motyw znajduje się w cerkwi św. Mikołaja w Tsaritsani (prefektura Larisa). Trzecim

przykładem tych rzadkich malowideł ściennych w Grecji jest Monastyr św. Mikołaja Filantropinów na małej wyspie na jeziorze Janina.

- f) Przeczytaj materiał z e-biblioteki – Karta Rigasa, studium przypadku z Rozdziału 8: Magnezja – ze szczególnym uwzględnieniem Rigasa Veletinisa (Fereosa), a następnie studium przypadku z Rozdziału 8 – Prefektury: Kozani, Grevena, Kastoria, Prespa, Florina, Ftiotyda, Grecja (nacisk na Bibliotekę Miejską Koventareios w Kozani oraz Markides w Siatiste). Poszukaj również innych miejsc w Grecji, które posiadają kopię Karty (zob. np. Fundacja Kulturalna Tinos na wyspie Tinos oraz Archiwa Historyczne – Muzeum Hydry na wyspie Hydra).

6. Działanie – Stwórz podcast na podstawie tematu z materiałów InThrace (poziom zaawansowany, studenci studiów licencjackich, uczenie się przez całe życie dla członków podmiotów lokalnych – gmin, stowarzyszeń kulturalnych, muzeów itp.)

Trener zaprasza uczestników do zgłębienia tematu i pracy w grupach 3–5 osobowych.

- **Kwalifikowalność:** Uczestnicy z przygotowaniem z zakresu kampanii komunikacyjnych. Poziom zaawansowany. Wymagane jest wcześniejsze zrozumienie podstawowych pojęć i praca w zespołach.
- **Zadanie:** Grupa musi wyodrębnić jeden element (tradycję, zawód, działanie itp.) i rozpisać pojęcia oraz pomysły związane z jego zachowaniem, a także zorganizowaniem warsztatów edukacyjnych powiązanych z tym elementem. Grupa dzieli się na podgrupy i dyskutuje na ten temat, a dyskusja jest nagrywana w formie wideo. Następnie jedna grupa komentuje nagranie wideo innej grupy, spisując sugestie dotyczące ulepszeń. Trener ocenia pracę zespołową na podstawie merytorycznej wartości i wnikliwości zgłoszonych komentarzy.
- **Literatura:** Materiały z projektu InThrace.

7. Działanie – Jednodniowa wycieczka terenowa; narysuj/przedyskutuj zawód, który zanikł we współczesnym społeczeństwie (szkolnictwo podstawowe/ponadpodstawowe, studenci szkół wyższych, grupy uczenia się przez całe życie)

Zawód ten powinien być powiązany z miejscem, które trener odwiedza wraz z grupą uczestników.

- **Kwalifikowalność:** Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, studenci studiów wyższych, grupy uczenia się przez całe życie. Poziom licencjacki, magisterski lub grupy edukacji dorosłych (z gmin, muzeów, stowarzyszeń kulturalnych itp.) mogą uczestniczyć w tym działaniu, gdy zostanie ono połączone z wcześniejszymi ćwiczeniami (patrz wyżej, działania 1–6).
- **Zadanie:** Trener (nauczyciel szkoły podstawowej/ponadpodstawowej, profesor akademicki lub instruktor grup edukacji dorosłych) prezentuje temat powiązany z zawodami, które zostały wyparte przez technologię, np. młynarze. Uczniowie szkół podstawowych piszą wypracowanie na ten temat. Uczniowie szkół ponadpodstawowych analizują plusy i minusy wdrażania nowych technologii dla społeczeństwa, ludzi i społeczności lokalnych; opowiadają historie o swoich rodzinach, rysują lub fotografują miejsca powiązane z tymi zawodami bądź piszą esej o współczesnych formach danego profesji. Profesor w szkolnictwie wyższym łączy to ćwiczenie z jednym z poprzednich działań (1–6) i prosi studentów o pracę w grupach. Trener grup uczenia się przez całe życie prosi uczestników o wzięcie udziału w warsztatach praktycznych (wypiek chleba, tworzenie ceramiki itp.). W ramach tego działania zdecydowanie zaleca się, aby trener udał się z grupą bezpośrednio do wybranego miejsca.
- Pojęcia, które można przedyskutować, są powiązane z urbanizacją, sektorem produkcji pierwotnej itp.
- **Literatura:** Zarządzanie ochroną NDK; Ceramika i haft na Azorach; zakładka e-biblioteki -> studia przypadków -> studium przypadku Agistri, Grecja, a także wiele innych lokalizacji z materiałów InThrace.

8. Działanie – Rzemiosło, pamięć i tożsamość kulturowa (na przykładzie koralików lub haftów)

Trener prosi uczestników o pracę w zespołach i zbadanie koralików/haftów jako drobnych, ale niezwykle znaczących elementów sztuki ludowej i dziedzictwa kulturowego. Uczestnicy są zaproszeni do analizy koralików/haftów nie tylko jako materiałów dekoracyjnych, ale jako nośników pamięci, symboliki, wiedzy technicznej i lokalnej tożsamości. Korzystając z materiałów fotograficznych, relacji

ustnych, przykładów tradycyjnej biżuterii, detali strojów lub przedmiotów użytku codziennego i obrzędowego, każdy zespół identyfikuje rolę koralików/haftów w ubiorze, biżuterii, amuletach, okazjach świątecznych i pamięci rodzinnej.

- **Kwalifikowalność:** Uczestnicy na poziomie średniozaawansowanym lub zaawansowanym, w szczególności studenci, trenerzy edukacji dorosłych lub osoby zainteresowane sztuką ludową, dziedzictwem kulturowym, edukacją muzealną i gospodarką kreatywną.
- **Cel uczenia się:** Działanie ma na celu pomoc uczestnikom w zrozumieniu koralików/haftów jako obiektów kulturowych, które łączą dziedzictwo materialne i niematerialne. Uczestnicy rozwijają umiejętności obserwacji, interpretacji i syntezy, rozumiejąc jednocześnie, w jaki sposób mały, ręcznie wykonany element może wyrażać relacje społeczne, rytuały, wybory estetyczne, płeć, funkcje ochronne (amulety), pamięć i lokalność.
- **Zadanie:** Każdy zespół wybiera biżuterię z koralików, sznur koralików, amulet, ozdobny element stroju lub haft i tworzy wokół niego krótką narrację kulturową. Narracja może obejmować opis materiału, kolorów, techniki, zastosowania, znaczenia symbolicznego oraz ewentualnego związku z pamięcią lokalną lub rodzinną. Każdy zespół przygotowuje krótką prezentację, plakat, cyfrowy kolaż lub muzealną kartę interpretacyjną zatytułowaną na przykład „Jeden koralik, jedna historia”. Efekt końcowy przedstawia koraliki/haft jako element „ludowego luksusu” – czyli obiekty o skromnej wartości materialnej, lecz o bogatym znaczeniu kulturowym, estetycznym i symbolicznym.
- **Literatura:** Tematyka koralików i haftów; Ceramika i haft na Azorach: własność, reprezentacja i etyczna turystyka.

Pytania do samooceny (Self-evaluation questions)

Pytania do samooceny, które można wykorzystać we wszystkich powyższych działaniach, zostały przedstawione w kolejnej tabeli (Tabela 10).

Tabela 10: Pytania do samooceny

Pytania do samooceny

- 1) Podaj definicję kategorii, do której należy wybrane przez Ciebie niematerialne dziedzictwo kulturowe (NDK).
- 2) Wybierz wydarzenie lub tradycję związaną z NDK ze swojego regionu, którą włączyłbyś/włączyłabyś jako studium przypadku do programu pedagogicznego dla szkoły ponadpodstawowej.
- 3) Jakie narzędzia cyfrowe i technologie immersyjne uznałbyś/uznałabyś za odpowiednie do promocji lokalnej tradycji dziedzictwa na danym obszarze?
- 4) Przeszukaj oficjalne strony Unii Europejskiej i wskaż odpowiednie programy finansowania, które mogłyby wesprzeć finansowo wybrany obiekt dziedzictwa oraz powiązane z nim wspomnienia, tradycje i wartości, które uważasz za znaczące.
- 5) Przedstaw plan (finansowy, architektoniczny lub marketingowy) dotyczący adaptacji (ponownego adaptacyjnego wykorzystania – adaptive reuse) oraz włączenia wybranej tradycji z Twojego regionu w życie społeczności, z pełnym poszanowaniem jej sakralnego lub unikalnego charakteru.
- 6) Opracuj plan strategicznej promocji tego konkretnego elementu NDK.

IV. Materiały i narzędzia dydaktyczne

Niniejsze wytyczne określają modele szkoleniowe (coachingowe) oparte na wypracowanej w projekcie InThrace zasadzie interpretacji:

$\text{Interpretacja} = (K + E) \times I$

czyli (Wiedza + Wpływ Emocjonalny) pomnożone przez Związek Intelektualny, co pozwala na osiągnięcie trwałych i uwarunkowanych kulturowo rezultatów. Poprzez osadzenie modelu $K \times E \times I$ w metodologii szkoleniowej, łączymy wiedzę, emocje oraz relacje intelektualne z konkretnymi materiałami dydaktycznymi, które umożliwiają natychmiastowe przełożenie teorii na praktykę.

Ogólne podejście uwzględnia jednak również trzy inne komponenty/modelę: **GROW**, **OSCAR** oraz **CLEAR**.

- W modelu **GROW** komponent **Wiedzy (K)** wynika z analizy opcji (Options) opartych na strukturach zarządzania (arkusze przewodnie/„szablon inwentaryzacji”, lista kontrolna świadomej zgody oraz mapa polityki publicznej), podczas gdy komponent **Emocji (E)** jest aktywowany poprzez narracje społeczności, uchwycone i rozwijane podczas błyskawicznych demonstracji (lightning demos) lub warsztatów rozwiązywania problemów (case clinics); komponent **Związku Intelektualnego (I)** jest konsolidowany za pomocą kryteriów i refleksji przy użyciu dziennika $K \times E \times I$, rubryki oceny jakości oraz skali zaangażowania na zakończenie (w stylu modelu OSCAR).
- W modelu **CLEAR** komponent **Emocji (E)** jest zabezpieczony przez uważne i bezpieczne słuchanie oraz wspólnie wypracowane zasady partycypacji, wdrażane w praktyce poprzez mikro-kontrakt sesji, przewodnik napisany prostym językiem (plain-language guide) oraz drabinę informacji zwrotnej służącą pełnej szacunku waloryzacji; komponent **Związku Intelektualnego (I)** wynika ze wspólnego kontraktowania (widoczne normy na tablicy – Miro/Excalidraw lub flipcharcie), które zakotwicza interpretacje i decyzje.
- W modelu **OSCAR** komponent **Wiedzy (K)** opiera się na danych wyjściowych (skale 1–10, zarejestrowana linia startowa w prostym formularzu), a komponent **Związku Intelektualnego (I)** materializuje się w

skalowaniu i weryfikacji poprzez Kanwę Planowania Działań (Action Planning Canvas), rejestry dowodów (artefakty za zgodą), szybkie ankiety oraz cykle retrospektywne.

W ten sposób każdy krok metodologiczny jest bezpośrednio powiązany z narzędziami i materiałami pomocniczymi – takimi jak formularze do wypełnienia, tablice do współpracy, listy kontrolne Uniwersalnego Projektowania Nauczania (UDL), rubryki oceny, dzienniki refleksji oraz alternatywne rozwiązania o niskim stopniu zaawansowania technologicznego (low-tech) – które gwarantują, że wymiary K (rygor naukowy), E (znaczenie) oraz I (krytyczne myślenie) realizują się w sposób widoczny, inkluzywny i mierzalny.

Porównanie struktur metodologicznych

Poniższa matryca zapewnia szybkie, bezpośrednie porównanie trzech powszechnie stosowanych modeli coachingowych – GROW, CLEAR i OSCAR – dzięki czemu trener może sprawniej dobrać podejście najlepiej pasujące do jego procesu dydaktycznego. Trener może analizować każdy wiersz tabeli, aby zapoznać się z celem, momentem zastosowania, przebiegiem krok po kroku, przykładowymi pytaniami naprowadzającymi dla trenera/uczestnika, a także z typowymi pułapkami oraz różnicami w realizacji indywidualnej (1:1) i grupowej.

Trener może wykorzystać tę matrycę na etapie planowania, aby dopasować model do swojego scenariusza (na przykład: tematy wrażliwe → model **CLEAR**; rezultaty ograniczone czasowo → model **GROW**; śledzenie postępów → model **OSCAR**), a także podczas samych sesji, aby utrzymać właściwy kierunek moderacji.

Matryca skłania również trenera do zintegrowania modelu K×E×I – ugruntowania analizowanych opcji w Wiedzy (K), wydobywania Emocji (E) poprzez opowieści i bezpieczne słuchanie oraz wzmacniania Związku Intelaktualnego (I) za pomocą kryteriów, skalowania i refleksji. Należy traktować to zestawienie jako żywe źródło odniesienia: warto zacząć od jednego modelu, mieszać jego elementy w miarę ewolucji potrzeb i zawsze łączyć je z praktykami włączającymi (m.in. weryfikacja UDL, prosty język, narzędzia multimodalne). Tabela 11 przedstawia struktury coachingowe.

Tabela 11: Zwięzłe zestawienie struktur coachingowych

Struktura	Cel	Najlepsze zastosowanie	Przebieg krok po kroku	Pytania naprowadzające	Pytania /Reakcje uczestnika	Pułapki	Praca indywidualna (1:1) a grupowa
GR OW	Postęp zorientowany na cel	Jasno określone cele; ograniczony czas.	Cel → Rzecz ywistość → Opcje → Wola	„Jaki rezultat ma kluczowe znaczenie dla Twojej społeczności?”	„Biorąc pod uwagę nasze ograniczenia, która opcja szanuje zasadę świadomej zgody?”	Zbyt szybkie przechodzenie do opcji; słabe zaangażowanie/bra k woli działania.	W grupie: wspólne wypracowanie wspólnego celu; przypisanie celów częściowych do poszczególnych ról.
CLE AR	Skoncentrowany na relacjach i etyce	Wrażliwe tematy; dynamiczne relacje wewnętrznej społeczności.	Kontrakt → Słuchanie → Eksploracja → Działanie → Przegląd	„Jakie ustalenia zapewnią nam bezpieczne uczestnictwo?”	„Jakie obawy musimy nazwać po imieniu, zanim podejmiemy działania?”	Mało precyzyjne zawieranie kontraktu; pomijanie fazy końcowego przeglądu.	W grupie: wspólne kontraktowanie norm postępowania; stosowanie rund wypowiedzi i uważnego słuchania.

OS	Rezultaty	Śledzenie	Rezultat	„Po czym	„Jakie	Zawyżani	W
CAR	połączon	postępów	→	poznamy,	małe	e ocen w	grupie:
	e ze	i	Sytuacja	że	działanie	skali; brak	widoczne
	skalowan	przyrostu	→	jesteśmy	pozwoli	ustalenia	dla
	iem	wiedzy w	Wybory	na	nam	obiektywn	wszystkic
		czasie.	→	poziomie 7	podnieść	ej linii	h
			Działani	na 10?”	się o	startowej.	głosowan
			a →		jeden		ie na
			Przegląd		stopień		skali;
					wyżej?”		praca w
							parach
							nad
							planowa
							niem
							mikro
							działań.

Integracja modelu K x E x I: w modelu GROW (K = opcje oparte na zasadach zarządzania; E = narracje społeczności; I = kryteria i refleksja), w modelu CLEAR (E = bezpieczne słuchanie; I = wspólny kontrakt), w modelu OSCAR (K = dane wyjściowe; I = skalowanie i weryfikacja).

Przewodnik praktyczny (Instrukcje krok po kroku i skrypty)

Niniejsza sekcja przekształca ramy metodologiczne w konkretne działania, które trener może wdrożyć natychmiast. Dla każdego etapu – kontraktowania (CLEAR), wyznaczania celów (GROW/OSCAR), analizy rzeczywistości, projektowania opcji, budowania zaangażowania oraz weryfikacji – trener otrzyma zwięzłe skrypty, wskazówki czasowe i przykładowe pytania naprowadzające, zarówno w formacie indywidualnym (1:1), jak i grupowym. Każdy krok odnosi się do sugerowanych narzędzi dydaktycznych (na przykład: karta mikro-kontraktu, lista kontrolna świadomej zgody, dziennik K x E x I, kanwa planowania działań oraz ankiety skalujące) i uwzględnia elementy inkluzywne (prosty język, weryfikacja UDL oraz opcje multimodalne). Trener może na początku stosować te skrypty dosłownie, a że czasem dostosowywać ton i głębię do kontekstu – zwłaszcza przy tematach wrażliwych. Trener może rozpocząć od kontraktu bezpieczeństwa w modelu CLEAR; cele ograniczone czasowo powinny opierać się na modelu GROW,

natomiast wielotygodniowy postęp wymaga skalowania i weryfikacji w modelu OSCAR.

- **Kontraktowanie (CLEAR):** „Będziemy wypowiadać się w pierwszej osobie, jasno określać własne granice i zatrzymywać się przy każdym elemencie, który niesie ryzyko naruszenia świadomej zgody”.
- **Wyznaczanie celów (GROW/OSCAR):** „Do tygodnia 4. należy przygotować zatwierdzony przez społeczność lokalną jednostronicowy wpis do inwentarza NDK wraz z krótkim nagraniem audio”.
- **Analiza rzeczywistości:** „Jakie polityki publiczne lub rejestry mają znaczenie dla tego elementu dziedzictwa?” (powiązanie z rejestrami krajowymi, kontekstem UE oraz kontekstem krajowym).
- **Projektowanie opcji:** „Jakie ścieżki technologiczne – zarówno proste (low-tech), jak i cyfrowe – są dostępne? (audio, zdjęcia, szkice, mapy)”.
- **Wola/Działanie:** „Kto i co robi do piątku? Jakie dowody/materiały trafią do wspólnego archiwum?”.
- **Weryfikacja:** „Czego dowiedzieliśmy się o zarządzaniu lub świadomej zgodzie, co musimy teraz udokumentować?”.

Dzięki tym skryptom i krokom trener może zacząć od prostych form, realizować plan i w widoczny sposób go modyfikować. Może zakotwiczyć każdy ruch w modelu K x E x I (rygor naukowej wiedzy, głębokie znaczenie, krytyczne myślenie), dbać o bezpieczeństwo i świadomą zgodę poprzez kontraktowanie w stylu CLEAR oraz przekuwać intencje w działania dzięki zobowiązaniom i skalowaniu GROW/OSCAR. Trener powinien zawsze dążyć do rejestrowania częściowych dowodów w trakcie pracy, takich jak m.in. rubryki oceny, szybkie ankiety czy zdjęcia artefaktów. Trener może mieć przygotowane rozwiązania alternatywne o niskim stopniu zaawansowania (low-tech) i po każdej sesji zanotować jedną rzecz do poprawy na przyszłość. Gdy zmienia się kontekst (np. interesariusze, ograniczenia lub poziom wrażliwości tematu), trener wraca do punktów decyzyjnych, modyfikuje zadania dla studentów i zawiera nowy kontrakt. Celem nie jest idealne przeprowadzenie zajęć, lecz wiarygodny, włączający postęp, który trener potrafi wykazać i stale ulepszać.

Wybór metodologii (Drzewo decyzyjne w formie tekstu)

To tekstowe drzewo decyzyjne jest szybkim narzędziem diagnostycznym, które pomaga trenerowi dopasować podejście coachingowe do rzeczywistej sytuacji na zajęciach. Trener rozpoczyna od oceny wrażliwości tematu (tożsamość, układ sił/władza, świadoma zgoda), aby zdecydować, czy na początku konieczne jest krótkie kontraktowanie w modelu CLEAR. Jeśli rezultat jest ściśle ograniczony czasowo i wymaga konkretnego efektu końcowego, trener wybiera model GROW. Jeśli zachodzi potrzeba śledzenia postępów na przestrzeni kilku tygodni, stosuje model OSCAR ze skalowaniem i regularnymi przeglądami. Wiele sesji łączy te podejścia: CLEAR dla zapewnienia bezpieczeństwa, GROW dla koncentracji na celu, a OSCAR dla utrzymania dynamiki pracy. Na każdym etapie trener aplikuje model K x E x I – ugruntowuje wybory w Wiedzy, zaprasza Emocje poprzez opowieści i pełne szacunku słuchanie oraz ostrzy Związek Intelektualny za pomocą kryteriów, skalowania i refleksji.

- **Czy temat jest wrażliwy lub silnie związany z tożsamością?** →
Najpierw **CLEAR** (kontrakt i bezpieczeństwo)
- **Czy rezultat jest ograniczony czasowo i wymaga konkretnego efektu?**
→ **GROW** (koncentracja na celu)
- **Czy potrzebujesz widocznego śledzenia postępów przez wiele tygodni?** → **OSCAR** (skalowanie i przeglądy)
- **Potrzeby mieszane?** → Zacznij od **CLEAR** (5–8 minut), a następnie przejdź do **GROW/OSCAR** w celu planowania i śledzenia działań

Trener może używać tego drzewa decyzyjnego jak kompasu. Może rozpocząć tam, gdzie wymaga tego kontekst – często od krótkiego kontraktu CLEAR – następnie może przejść do modelu GROW, aby ukierunkować działania, i do modelu OSCAR, by utrzymać dynamikę i dokumentować postępy. Trener pamięta o modelu K x E x I na każdym etapie: decyzje bazują na Wiedzy, Emocje są szanowane poprzez bezpieczne słuchanie i narracje społeczności, a Związek Intelektualny wzmacnia się poprzez jasne kryteria, skalowanie i refleksję. Jeśli warunki ulegną zmianie (interesariusze, wrażliwość, czas), trener może ponownie przeanalizować drzewo, zmodyfikować swoje pytania i zawrzeć nowy kontrakt.

Sukcesem nie jest wybór „idealnego” modelu – sukcesem jest włączający, etyczny postęp, który trener potrafi pokazać i udoskonalić.

Poniżej znajduje się praktyczny przewodnik, który odnosi Drzewo Decyzyjne (Wybór Metodologii) do scenariuszy dotyczących **Zrównoważonych praktyk turystycznych w odniesieniu do NDK i zaangażowania społeczności** (przypadek muzyki Fado; cztery 60-minutowe lekcje). Każde mini-studium przypadku ilustruje punkty rozgałęzienia (wrażliwość, efekty ograniczone czasowo oraz wielotygodniowe śledzenie postępów), wybrany model (lub modele) strukturalny, a także precyzyjne kroki, pytania naprowadzające i artefakty powiązane z planami lekcji (Tabela 12).

Scenariusz(z Rozdziału 6)	Kluczowa gałąź drzewa decyzyjnego	Ścieżka metodologiczna	Dlaczego ta ścieżka	Główne rezultaty
L1 Sprint dowodowy NDK dotyczący podstaw Fado	Niska wrażliwość; projekt ograniczony czasowo	GROW	Jasny rezultat w 20–25 minut (znaczniki na mapie).	6–8 znaczników w NDK; 150-słowne notatki; szpilki na mapie; wymiana opinii z rówieśnikami.

L2 Odgrywanie ról: Władza – Zainteresow anie (Karta Fado)	Wysoka wrażliwość (władza, świadoma zgoda)	CLEAR → GROW	Najpierw kontraktow anie bezpieczeń stwa, następnie planowanie zapisów i kolejnych kroków.	Mikro- kontrakt; 8–10 zapisów karty; wyznaczo ne osoby odpowiedzi alne za rewizje.
L3 Kanwa Teorii Zmiany	Średnia wrażliwość; wielotygod niowy postęp	GROW → OSCAR	Określenie rezultatów, a następnie skalowanie i weryfikacja na przestrzeni tygodni.	Kanwa Teorii Zmiany (ToC); 6+ wskaźnikó w; linia startowa oraz skala postępu 1– 10.
L4 Laboratoriu m: Od ryzyka do ochrony	Wysoka wrażliwość (komercjali zacja, filmowanie)	CLEAR → OSCAR	Najpierw bezpieczeń stwo i normy; śledzenie wskaźnikó w KPI łagodzenia ryzyka w czasie.	Pakiet środków ochronnyc h; 5 ryzyk → 5 środków ochronnyc h; szkic panelu wskaźnikó w KPI.

Poniżej znajduje się plan zajęć dla czterech lekcji na temat: Zrównoważone praktyki turystyczne w odniesieniu do NDK i zaangażowania społeczności, wykorzystujący studium przypadku muzyki Fado. Każdy plan jest gotowy do wdrożenia i zawiera konkretne narzędzia, rozwiązania alternatywne o niskim stopniu zaawansowania technologicznego (low-tech), kwestie dostępności, prywatności oraz rejestrowania dowodów. Czasy trwania zakładają sesję 60-minutową.

Lekcja 1 – Sprint dowodowy NDK (Mapowanie znaczników Fado)

Cel (rezultat do końca zajęć)

Zespoły przygotowują 6–8 znaczników NDK (150-słowne notatki + szpilki na mapie) wraz z zarejestrowaną podstawową zgodą.

Główny pakiet narzędzi ICT

- **Gromadzenie danych:** Google Forms → Google Sheets
- **Wizualizacja:** Google My Maps (lub ArcGIS Online)
- **Tablica:** Excalidraw lub Miro (w trybie niskiej przepustowości)
- **Przechowywanie plików:** Wspólny dysk/OneDrive z uprawnieniami do folderów
- **Dostępność:** Napisy na żywo (Zoom/Meet) + automatyczna transkrypcja

Przebieg zajęć (60')

- **(5')** Rozpoczęcie i mikro-kontrakt (prywatność, świadoma zgoda). Szybka ankieta (Slido/Zoom) w celu potwierdzenia ustaleń.
- **(8')** Demonstracja: przykładowy znacznik (K x E x I) na wspólnej tablicy; pokazanie pól formularza.
- **(20')** Praca zespołowa: każdy zespół przesyła znaczniki za pomocą formularza (pola: Lokalizacja, 150-słowny opis, Tagi, pola wyboru zgody – Consent tick boxes).
- **(12')** Budowanie mapy: import odpowiedzi z formularza z arkusza Sheets → My Maps; zespoły umieszczają/korygują szpilki; dodają jeden cytat/obraz wspierający na szpilkę wraz ze źródłem.

- **(10')** Przegląd galerii (Gallery Walk): udostępnianie ekranu z mapą; 1 minuta na zespół; szybkie reakcje emoji na czacie.
- **(5')** Zapis dowodów: eksport pliku CSV + link do mapy; mikro-ankieta (3 pytania) dotycząca adekwatności i jasności.

Ocena i dowody postępów

- Arkusz znaczników (rubryka kompletności i jakości 1–4)
- Warstwa w Google My Maps (pins ≥ 6 na zespół)
- Wyniki mikro-ankiety (poziom reakcji)

Dostępność i inkluzywność

- Zapewnienie szablonu w wersji tekstowej (DOC/PDF) odzwierciedlającego formularz.
- Tekst alternatywny (alt-text) dla obrazów; wysokokontrastowe tła tablic; nawigacja klawiaturą.

Plan B (brak technologii / niski poziom technologiczny)

- Drukowana mapa + karteczki samoprzylepne; uwiecznienie zdjęciem z telefonu → przesłanie później.
- Szablon DOC offline; trener wprowadza dane do arkusza Sheets po zajęciach.

Lekcja 2 – Odgrywanie ról: Władza – Zainteresowanie (Karta Doświadczenia Fado)

Cel

Sporządzenie projektu 8–10 zapisów karty (świadoma zgoda, etykieta nagrywania, przepustowość/pojemność turystyczna, podział korzyści) wraz z uznaniem ról i głosowaniem nad priorytetami.

Główny pakiet narzędzi ICT

- **Tablica:** Miro/Excalidraw (kolumny dla każdego interesariusza)

- **Głosowanie:** Slido/Zoom Polls (rankingowe lub wielokrotnego wyboru)
- **Współdzielona edycja:** Google Docs/OnlyOffice w trybie sugerowania zmian (Suggesting)
- **Zapisy:** Historia wersji + eksport do PDF

Przebieg zajęć (60')

- (5') Slajd z mikro-kontraktem CLEAR; ankieta z 1 pytaniem: „Czy zgadzasz się na przyjęte normy?” (Tak / Jeszcze nie – dopytaj).
- (10') Konfiguracja ról na tablicy: kolumny = Pieśniarz, Właściciel lokalu, Muzeum, Biuro podróży, Miasto; uczestnicy dodają potrzeby/obawy jako karteczki samoprzylepne.
- (20') Tworzenie zapisów we wspólnym dokumencie Doc (jeden dla każdego zapisu; podany rdzeń zdania). Przypisanie „właściciela zapisu” (inicjały).
- (10') Ankieta w celu spriorytetyzowania 8–10 najważniejszych zapisów; wyświetlenie wyników; przedyskutowanie punktów spornych (czerwonych flag).
- (10') Ostateczne uporządkowanie dokumentu Doc (tryb sugerowania), dodanie pola „Egzekwowanie” (Enforcement) przy każdym zapisie.
- (5') Eksport wersji v0.9 do PDF; przypisanie osób odpowiedzialnych za wersję v1.0 przed następnymi zajęciami.

Ocena i dowody postępów

- Dokument Doc z zarejestrowanymi zmianami, raport z ankiety, zrzut ekranu tablicy interesariuszy.
- Rubryka jakości (jasność, wykonalność, obecność zasady FPIC – uprzedniej, świadomej zgody, równowaga interesariuszy).

Dostępność i inkluzywność

- Sformułowanie zapisów prostym językiem; w razie potrzeby dwujęzyczny glosariusz.
- Możliwość wypowiedzania się wyłącznie na czacie („chat-only”) dla osób z ograniczeniami audio.

Plan B

- Papierowe karty z zapisami i kropki samoprzylepne do głosowania; skanowanie telefonem; trener kompiluje dokument cyfrowy po zajęciach.

Lekcja 3 – Teoria Zmiany (Wskaźniki i Korzyści)

Cel

Stworzenie kanwy Teorii Zmiany (ToC) z ≥ 6 wskaźnikami, osobami odpowiedzialnymi, liniami startowymi oraz pierwszym wpisem na skali OSCAR 1–10.

Główny pakiet narzędzi ICT

- **Baza danych:** Notion lub Airtable (tabele: Rezultaty, Wskaźniki, Właściciele)
- **Panel wskaźników:** Looker Studio/Metabase (odczyt z Sheets/CSV)
- **Zadania:** Trello/Planner z terminami i „Definicją Gotowości” (Definition of Done)
- **Rejestracja skali:** Szybki Google Form (wskaźnik, data, ocena 1–10)

Przebieg zajęć (60')

- **(7')** Pokazanie szablonu ToC (udostępnienie ekranu) + jeden przepracowany przykład.
- **(18')** Praca w podgrupach (breakouts) uzupełniająca Notion/Airtable: Nakłady → Działania → Produkty → Rezultaty → Wpływ; dodanie nazwy wskaźnika, jednostki, właściciela, częstotliwości.
- **(10')** Zapisanie linii startowej za pomocą formularza (1–10) dla dwóch priorytetowych wskaźników na zespół.
- **(15')** Automatyczne odświeżenie panelu w celu wyświetlenia linii startowych; dyskusja na temat „docelowych zmian” (target deltas) i częstotliwości pomiarów.
- **(10')** Utworzenie kart Trello dla kolejnych dwóch działań na wskaźnik (właściciel, termin, link do dowodu).

Ocena i dowody postępów

- Wpisy w bazie danych ToC (eksportowalny plik CSV).
- Odpowiedzi z formularza (linia startowa).
- Zrzut ekranu panelu: tablica zadań z przypisanymi właścicielami.

Dostępność i inkluzywność

- Dostarczenie ToC w formacie tabeli DOC; upewnienie się, że wszystkie linki są dostępne z poziomu klawiatury.
- Używanie czytelnych czcionek i wyróżnień KPI bezpiecznych dla osób ze ślepotą barw.

Plan B

- Papierowa kanwa ToC; ręczny wykres kreskowy dla linii startowych; trener wprowadza dane cyfrowo po zajęciach.

Lekcja 4 – Laboratorium: Od ryzyka do ochrony (Wskaźniki KPI i Wdrożenie)

Cel

Przygotowanie „Pakietu Ochronnego” (Safeguard Pack): 5 priorytetowych ryzyk, z których każde jest przypisane do 1 środka ochronnego, 1 wskaźnika KPI, progu i daty przeglądu; skonfigurowanie prostej pętli zwrotnej do zgłaszania incydentów.

Główny pakiet narzędzi ICT

- **Informacja zwrotna przez QR:** Google Form (3-pytaniowa ankieta „sygnalizacyjna”) z kodami QR dla przestrzeni fizycznych.
- **Arkusz KPI:** Formatowanie warunkowe (progi: czerwony/żółty/zielony – RAG).
- **Raport miesięczny:** Automatycznie generowany plik PDF z Looker Studio/Sheets.
- **Repozytorium:** Strukturyzowane foldery (Rok/Miesiąc/Środki_ochronne).

Przebieg zajęć (60')

- **(5')** Przypomnienie zasad CLEAR: postawa bez obwiniania (non-blaming stance); podmiotowość społeczności jako punkt orientacyjny.
- **(15')** Zespoły uzupełniają tabelę Ryzyko → Środek ochronny we wspólnym arkuszu Sheet (kolumny: Ryzyko | Środek ochronny | KPI | Próg | Właściciel | Data przeglądu).
- **(10')** Generowanie kodów QR dla formularza mikro-informacji zwrotnej (np. oznakowanie „Szanuj ciszę”); wklejenie ich do wspólnego slajdu.
- **(15')** Arkusz KPI: ustawienie formatowania warunkowego i małych wykresów przebiegu w czasie (sparklines); ustalenie częstotliwości zbierania danych.
- **(10')** Automatyczny raport: zbudowanie prostej strony w Looker Studio czytającej z arkusza; eksport przykładowego pliku PDF; ustawienie przypomnienia w kalendarzu o miesięcznym przeglądzie.
- **(5')** Zakończenie: każdy zespół wskazuje jeden wskaźnik KPI, który najbardziej chroni podmiotowość społeczności, i uzasadnia dlaczego.

Ocena i dowody postępów

- Uzupełniony arkusz środków ochronnych; link do formularza QR i przykładowe skany; przykładowy raport PDF.
- Rubryka oceny (kompletność, mierzalność, adekwatność do celów ochrony).

Dostępność i inkluzywność

- Dostarczenie drukowanych kart zgłoszeń (w przypadku braku smartfonów); umożliwienie przesyłania notatek głosowych w późniejszym czasie.
- Upewnienie się, że plakaty z kodami QR mają duże czcionki i wysoki kontrast.

Plan B

- Ręczny rejestr incydentów na papierze; miesięczna ankieta telefoniczna; późniejsza cyfryzacja.

Zarządzanie ICT między zajęciami (dotyczy wszystkich lekcji)

Prywatność i świadoma zgoda

Formularze zawierają wyraźne pola wyboru (audio, wizerunek, publiczne udostępnianie); domyślne ustawienie udostępniania = ograniczone. Pseudonimizacja nazwisk uczestników (inicjały); przechowywanie tylko niezbędnych danych; stosowanie licencji Creative Commons tam, gdzie to właściwe (np. CC BY-NC).

Dostępność

Napisy włączone; transkrypcje udostępniane; pliki PDF są tekstowe i przyjazne dla czytników ekranu; wszystkie obrazy posiadają teksty alternatywne.

Higiena danych i kopie zapasowe

Cotygodniowy eksport kluczowych artefaktów do formatu CSV/PDF (formularze, arkusze, dokumenty, panele wskaźników). Jeden właściciel na artefakt; konwencja nazewnictwa folderów: RRRR-MM_LekcjaX_Artefakt.

Prosta automatyzacja

Wypełnienie formularza → wyzwalacz w arkuszu wysyła e-mail z podziękowaniem i kolejnymi krokami. Cykliczny miesięczny e-mail ze zrzutem ekranu panelu wskaźników do interesariuszy.

Formularze do wykorzystania

A) Znacznik (Lekcja 1) – lista pól formularza

Lokalizacja/Dzielnica; 150-słowny opis; Tagi (instrument/przestrzeń/etykieta/...); Cytat (opcjonalnie); Link do zdjęcia (opcjonalnie); Zgoda: audio [Tak/Nie], wizerunek [Tak/Nie], publiczne udostępnianie [Tak/Nie].

B) Rdzeń zapisu (Lekcja 2)

„W celu ochrony [praktyki/ludzi], [interesariusz] zgadza się na [działanie/ograniczenie]. Egzekwowanie: [jak/kiedy/przez kogo]”.

C) Rejestr wskaźnika (Lekcja 3)

Wskaźnik | Jednostka | Właściciel | Częstotliwość | Linia startowa (1–10) | Cel (1–10) | Data kolejnego przeglądu | Link do dowodu.

D) Wiersz tabeli Ryzyko → Środek ochronny (Lekcja 4)

Ryzyko | Środek ochronny | KPI | Próg (Czerwony/Żółty/Zielony) | Właściciel | Źródło danych | Data przeglądu | Uwagi.

Mini-listy kontrolne

Dostępność ICT (na każdym zajęciach)

- ☐ Napisy włączone; transkrypcja zapisana.
- ☐ Wysokokontrastowe materiały wizualne; obecność tekstów alternatywnych.
- ☐ Linki i formularze przyjazne dla obsługi klawiaturą.
- ☐ Zapewnione alternatywy dla niskiej przepustowości łącza.

Dowody ICT i dalsze działania

- ☐ Artefakt wyeksportowany (CSV/PDF/link do mapy).
- ☐ Rubryka oceny zastosowana i zarejestrowana.
- ☐ Przypisany właściciel + termin wykonania.
- ☐ Zaplanowane kolejne spotkanie przeglądowe.

Jednozdaniowe uzasadnienie

Osadzenie technologii ICT na każdym etapie sprawia, że model CLEAR staje się widoczny (cyfrowe normy i świadoma zgoda), model GROW gotowy do wdrożenia (formularze do wypełnienia, ankiety, tablice), a model OSCAR mierzalny (skale, panele wskaźników, zaplanowane przeglądy) – przy jednoczesnym wysunięciu na pierwszy plan prywatności, dostępności oraz alternatywnych rozwiązań low-tech.

Wprowadzenie do przykładów kursów w oparciu o narzędzia diagnostyczne

Poniższe przykłady i scenariusze szkoleniowe pokazują, jak stosować strukturę metodologiczną InThrace w rzeczywistych sytuacjach. Opierając się na teorii, strukturze coachingu i szablonach planowania przedstawionych wcześniej, przykłady te demonstrują, jak niematerialne dziedzictwo kulturowe (NDK) może przejść z poziomu teorii do praktycznego, refleksyjnego nauczania opartego na zaangażowaniu społeczności. Przewodnik wskazuje, że trenerzy robią więcej niż tylko dzielenie się informacjami – pomagają łączyć wiedzę o dziedzictwie z zaangażowaniem obywatelskim, kreatywnością i krytycznym myśleniem.

Opisane tutaj działania stanowią elastyczne modele, a nie sztywne plany lekcji. Ożywiają one podejście InThrace poprzez łączenie Wiedzy, Zaangażowania Emocjonalnego oraz Związku Intelktualnego (K x E x I) za pomocą lekcji, pracy grupowej i rozwiązywania rzeczywistych problemów. Metody te wykorzystują elementy ze struktur szkoleniowych CLEAR, GROW i OSCAR, wraz z inkluzywnymi strategiami nauczania, aby zapewnić, że proces edukacyjny jest etyczny, partycypacyjny i dostosowany do różnych sal lekcyjnych oraz uczących się osób.

Przykłady te prowadzą trenerów do ustrukturyzowanego korzystania z zasobów InThrace poprzez powiązanie rozdziałów podręcznika, studiów przypadków, wywiadów, filmów wideo i zasobów cyfrowych za pomocą systemu numeracji oraz internetowych ścieżek edukacyjnych. Metoda ta pomaga łączyć teorię z praktyką, dzięki czemu uczestnicy mogą przejść od poznawania pojęć związanych z dziedzictwem do tworzenia realnych projektów i materiałów edukacyjnych.

Przykłady kursów obejmują różnorodną tematykę, poziomy edukacyjne i dziedziny. Mogą koncentrować się na turystyce, tożsamości, komunikacji politycznej, ochronie dziedzictwa lub dziedzictwie cyfrowym, ale wszystkie mają na celu pomoc uczestnikom w staniu się etycznymi, refleksyjnymi i odpowiedzialnymi społecznie badaczami oraz obywatelami. Celem jest, aby uczący się interpretowali, chronili i włączali NDK we współczesnych społecznościach oraz w całej Europie w sposób zrównoważony. Poniżej przedstawiono jako wizytówki projekty takich kursów jak: „Stosunki międzyetniczne”, następnie „Polityczne Public Relations”, a na końcu „Dziedzictwo kulturowe, turystyka i społeczeństwo”.

A. Kurs: Stosunki międzyetniczne

1. Informacje ogólne

Element	Opis
Kurs	Stosunki międzyetniczne
Temat	Dziedzictwo niematerialne a tożsamość etniczna
Studium przypadku	Tożsamość Szeklerów między konfliktem międzyetnicznym a współistnieniem
Czas trwania	100 minut
Format zajęć	Seminarium / Warsztat interaktywny
Podejście dydaktyczne	Modele CLEAR + GROW + OSCAR zintegrowane z formułą K x E x I
Grupa docelowa	Studenci studiów licencjackich i magisterskich (nauk społecznych, nauk o dziedzictwie, etnologii, politologii) / seminaria w ramach uczenia się przez całe życie dla pracowników różnych podmiotów (muzeów, gmin, stowarzyszeń kulturalnych)

Główna kompetencja	Krytyczna analiza konstruowania tożsamości poprzez NDK (niematerialne dziedzictwo kulturowe)
---------------------------	--

2. Cele uczenia się (Learning Objectives)

Do końca zajęć studenci / uczestnicy szkolenia będą potrafili:

- Wyjaśnić, w jaki sposób dziedzictwo niematerialne przyczynia się do zachowania tożsamości Szeklerów.
- Przeanalizować relację między tożsamością etniczną, współistnieniem a napięciami międzyetnicznymi.
- Ocenić rolę muzeów i instytucji kultury w zachowaniu tożsamości.
- Zastosować zasady interpretacji K x E x I do rzeczywistego przypadku dziedzictwa w kontekście międzyetnicznym.
- Krytycznie odnieść się do polityki tożsamościowej i reprezentacji kulturowej we współczesnej Europie.

3. Ramy metodologiczne

- **Główny model: CLEAR** – zastosowany, ponieważ temat jest:
 - osadzony w tożsamości (identity-based),
 - wrażliwy politycznie (politically sensitive),
 - ładowy emocjonalnie (emotionally loaded).
- **Modele wspierające: GROW** – zastosowany do:
 - definiowania celów uczenia się,
 - generowania rozwiązań,
 - proponowania strategii dotyczących dziedzictwa.
- **Modele wspierające: OSCAR** – zastosowany do:
 - refleksji,
 - oceny rówieśniczej (peer evaluation),
 - skalowania zrozumienia i zaangażowania.

4. Integracja modelu K×E×I

Komponent	Zastosowanie na zajęciach
Wiedza (K)	Kontekst historyczny, muzea, kwestie spisu powszechnego, formy dziedzictwa.
Wpływ Emocjonalny (E)	Narracje społeczności, tradycje pielgrzymkowe, symbole, historie tożsamościowe.
Związek Intelektualny (I)	Debata, refleksja, analiza polityk publicznych, porównanie, skalowanie.

5. Materiały i narzędzia cyfrowe

- **Cyfrowe:**
 - Tablica Miro / Excalidraw
 - Mentimeter lub Slido
 - Współdzielony arkusz roboczy Google Docs
 - Padlet do zapisywania refleksji
 - Google Maps / My Maps (opcjonalnie)
- **Alternatywa Low-Tech:**
 - Wydrukowane fragmenty materiałów
 - Karteczki samoprzylepne
 - Arkusze flipchartu
 - Kolorowe markery
- **Dostępność:**
 - Instrukcje sformułowane prostym językiem
 - Treści wizualne + tekstowe
 - Slajdy o wysokim kontraście
 - Opcjonalny wybór ustnej lub pisemnej formy partycypacji
 - Filmy z napisami (jeśli wykorzystywane są multimedia)

6. Przygotowanie przed zajęciami

Studenci / uczestnicy szkolenia otrzymują:

- Plik PDF ze studium przypadku.
- 3 pytania naprowadzające.
- Krótkie zadanie refleksyjne: „Jakie tradycje kulturowe lub symbole kształtują Twoje własne poczucie tożsamości?”.

7. Przebieg lekcji (50 minut) – Lesson Flow

Faza 1 – Kontraktowanie CLEAR i bezpieczna przestrzeń (10 min)

- **Cel:** Stworzenie etycznych i pełnych szacunku warunków do dyskusji.
- **Skrypt trenera:** „Dzisiaj będziemy rozmawiać o tożsamości, dziedzictwie i współistnieniu etnicznym. Będziemy wypowiadać się w pierwszej osobie, szanować różne perspektywy i unikać stereotypów”.
- **Działania:**
 - Wspólne stworzenie zasad uczestnictwa.
 - Uczestnicy anonimowo przesyłają jedną obawę/pytanie za pomocą aplikacji Mentimeter.
- **Elementy CLEAR:** Kontrakt (Contract), Słuchanie (Listen).
- **Komponenty K×E×I:** K = wiedza, E = bezpieczeństwo emocjonalne, I = wspólnie wypracowane normy.

Faza 2 – Kontekst i aktywacja wiedzy (15 min)

- **Krótkie wprowadzenie prowadzącego:**
 - Tematy: Tożsamość Szeklerów a Transylwania; Asymilacja administracyjna w ramach narodowości węgierskiej; Formy dziedzictwa niematerialnego; Pielgrzymka do Șumuleu Ciuc; Muzea jako instytucje tożsamościowe.
 - Materiały wizualne: Symbole Szeklerów; Stroje ludowe; Fotografie muzealne; Mapa dziedzictwa.
- **Szybka ankieta:** „Czy dziedzictwo niematerialne może skuteczniej chronić tożsamość niż autonomia polityczna?”.

Faza 3 – Analiza rzeczywistości i analiza grupowa (15 min)

- **Praca grupowa:** Studenci / uczestnicy szkolenia pracują w 3 zespołach:

Grupa	Focus
Grupa 1	Praktyki dziedzictwa niematerialnego
Grupa 2	Muzea i instytucjonalna ochrona dziedzictwa
Grupa 3	Współistnienie i napięcia międzyetniczne

Każda grupa otrzymuje:

- fragmenty studium przypadku,
- arkusz roboczy K×E×I

Przykładowe pytania naprowadzające (Sample Prompts):

- **Wiedza (K):** Jakie procesy historyczne ukształtowały tożsamość Szeklerów?
- **Wpływ Emocjonalny (E):** Które tradycje budują poczucie przynależności?
- **Związek Intelktualny (I):** W jaki sposób dziedzictwo może wzmacniać współistnienie bez pogłębiania podziałów?

Faza 4 – GROW: Opcje i rozwiązania (15 min)

- **Cel:** Opracowanie praktycznych strategii współistnienia opartych na dziedzictwie.
- **Zadanie:** Każda grupa projektuje: „Jedną inicjatywę, która promuje zarówno zachowanie tożsamości, jak i dialog międzyetniczny”.
- **Przykłady:** międzykulturowa wystawa muzealna, dwujęzyczne archiwum cyfrowe, projekt historii mówionej (oral history), wspólny festiwal dziedzictwa, warsztaty opowiadania historii (storytelling) dla młodzieży.

Etap GROW	Pytanie kierunkowe
Cel (Goal)	Jaki rezultat społeczny chcemy osiągnąć?

Rzeczywistość (Reality)	Jakie napięcia lub wyzwania istnieją obecnie?
Opcje (Options)	Jakie narzędzia z zakresu dziedzictwa mogą nam pomóc?
Wola działania (Will)	Jakie konkretne działanie można wdrożyć w praktyce?

Faza 5 – OSCAR: Refleksja i skalowanie (15 min)

- **Prezentacja:** Każda grupa prezentuje swoją propozycję (maksymalnie 3 minuty na zespół).
- **Pytania refleksyjne OSCAR:**
 - **Rezultat (Outcome):** Jak wyglądałoby udane współistnienie?
 - **Sytuacja (Situation):** Jakie przeszkody istnieją dzisiaj?
 - **Wybory (Choices):** Które zasoby dziedzictwa są najskuteczniejsze?
 - **Działania (Actions):** Co instytucje powinny zrobić w następnej kolejności? -> **Przegląd (Review)**
 - **Skalowanie (Scaling):** Czego dowiedzieliśmy się o tożsamości i dziedzictwie? Uczestnicy oceniają na skali: „Jak silnie dziedzictwo niematerialne może wspierać pokojowe współistnienie?” (Skala 1–10, wyniki wyświetlane na żywo).

Faza 6 – Podsumowanie i refleksja (10 min)

Indywidualny dziennik refleksji. Uczestnicy odpowiadają na pytania:

- Co zaskoczyło Cię najbardziej?
- Który element dziedzictwa wydał się najsilniejszy?
- Czy zachowanie tożsamości może współistnieć z integracją?
- Jaką rolę powinny odgrywać uniwersytety i muzea?

8. Ocena (Assessment)

Kryterium	Metoda oceny
Analiza krytyczna	Dyskusja grupowa
Zastosowanie modelu K×E×I	Arkusz roboczy
Partycypacja	Refleksja + debata
Kreatywność	Zaproponowana inicjatywa
Świadomość etyczna	Przestrzeganie norm uczestnictwa CLEAR

9. Gromadzenie dowodów postępów

- **Artefakty:** Eksport tablicy Miro, dzienniki refleksji, zrzuty ekranu z ankiet, grupowe arkusze robocze, propozycje działań.
- **Monitorowanie OSCAR:** Uczestnicy uzupełniają:
 - wyjściowy poziom zrozumienia (początek zajęć),
 - końcowe skalowanie (koniec zajęć),
 - „jedno działanie, które był(a)bym gotów/gotowa wesprzeć”.

10. Elementy inkluzywne i etyczne

- **Zasady bezpieczeństwa CLEAR:** Dobrowolność uczestnictwa; unikanie esencjalizmu tożsamościowego; słuchanie z szacunkiem; uzyskanie zgody przed dzieleniem się osobistymi doświadczeniami.
- **Integracja z UDL (Uniwersalne Projektowanie Nauczania):** Multimodalna partycypacja; elastyczne formy prezentacji rezultatów; zaangażowanie wizualne, ustne i pisemne; alternatywy low-tech.

11. Sugerowane działania uzupełniające

- **Analiza porównawcza:** Tożsamość Szeklerów vs tożsamość Katalończyków vs tożsamość Samów.
- **Mapowanie dziedzictwa:** Uczestnicy dokumentują lokalne znaczniki dziedzictwa niematerialnego.
- **Współpraca z muzeami:** Wirtualna wizyta w Szeklerskim Muzeum Narodowym.
- **Cyfrowy storytelling:** Krótki podcast lub wywiad na temat przynależności kulturowej.

12. Oczekiwany wpływ edukacyjny

Uczestnicy powinni opuścić zajęcia z:

- wyższą świadomością krytyczną dotyczącą dynamiki relacji międzyetnicznych,
- rozumieniem dziedzictwa jako narzędzia społecznego i politycznego,
- praktycznym doświadczeniem w stosowaniu struktur edukacyjnych opartych na coachingu,
- zdolnością do łączenia tożsamości, pamięci i polityki kulturalnej.

Kurs: Polityczne Public Relations

Ćwiczenie – Dyskursywne konstruowanie argumentów na rzecz ochrony dziedzictwa niematerialnego

- **Kurs:** Polityczne Public Relations

- **Temat:** Komunikacja polityczna i rzecznictwo na rzecz dziedzictwa (Heritage Advocacy)
- **Tytuł ćwiczenia:** „Ochrona tożsamości poprzez komunikację polityczną”
- **Czas trwania:** 45–60 minut

Cel ćwiczenia

Studenci / uczestnicy szkolenia dowiedzą się, w jaki sposób aktorzy polityczni (ministerstwa, władze lokalne, organizacje pozarządowe, instytucje UE, liderzy społeczności) konstruują dyskurs publiczny i argumentację perswazyjną w celu wspierania ochrony i promocji NDK.

Efekty uczenia się

Do końca ćwiczenia studenci będą potrafili:

- zidentyfikować rolę aktorów politycznych w promocji dziedzictwa,
- konstruować przekonujące argumenty publiczne,
- stosować ramy emocjonalne, kulturowe i polityczne (framing) w komunikacji,
- zrozumieć, jak dyskurs kształtuje poparcie społeczne dla polityk w zakresie dziedzictwa.

Scenariusz

Władze regionalne chcą uruchomić kampanię na rzecz ochrony elementu dziedzictwa niematerialnego (tradycyjnego festiwalu, rytuału, rzemiosła, dialektu, muzyki, pielgrzymki itp.). Studenci wcielają się w role doradców ds. komunikacji politycznej odpowiedzialnych za stworzenie przekonującego komunikatu publicznego.

Podejście metodologiczne – Model K×E×I

Komponent	Zastosowanie
-----------	--------------

Wiedza (K)	Wartość dziedzictwa, polityki kulturalne, tożsamość
Wpływ Emocjonalny (E)	Historie społeczności, przynależność, tożsamość
Związki Intelktualne (I)	Argumenty polityczne, zrównoważony rozwój, wpływ obywatelski

Przebieg ćwiczenia

Krok 1 – Przypisanie ról interesariuszy (10 min)

Studenci / uczestnicy szkolenia pracują w małych grupach. Każda grupa reprezentuje jeden z podmiotów:

- Ministerstwo Kultury
- Urząd Burmistrza/Prezydenta Miasta
- Organizację pozarządową (NGO)
- Instytucję kulturalną UE
- Organizację młodzieżową
- Przedstawiciela społeczności mniejszościowej

Krok 2 – Konstrukcja dyskursywna (20 min)

Każda grupa przygotowuje krótkie oświadczenie polityczne/publiczne (150–200 słów) uzasadniające, dlaczego dany element dziedzictwa powinien być chroniony. Dyskurs musi zawierać:

- argument kulturowy,
- argument społeczny/wspólnotowy,
- argument dotyczący wartości politycznej/publicznej,

- apel emocjonalny.

Pytania pomocnicze:

- Dlaczego to dziedzictwo jest ważne?
- Jakie zagrożenia mu towarzyszą?
- Dlaczego instytucje publiczne powinny w nie inwestować?
- Jak wzmacnia ono tożsamość i spójność społeczną?
- W jaki sposób dziedzictwo może przyczynić się do rozwoju demokracji, inkluzywności i wartości europejskich?

Krok 3 – Symulacja komunikacji publicznej (15 min)

Grupy prezentują swoje oświadczenia w formie:

- konferencji prasowych,
- przemówień kampanijnych,
- wywiadów telewizyjnych,
- wystąpień parlamentarnych.

Refleksja i podsumowanie (10 min)

Pytania do dyskusji:

- Które argumenty były najbardziej przekonujące?
- Czy lepiej sprawdziły się argumenty emocjonalne, czy polityczne?
- Jak dyskurs polityczny może wpływać na politykę w zakresie dziedzictwa?
- Kiedy dyskurs o dziedzictwie może stać się wykluczający lub upolityczniony?

Kryteria oceny

Kryterium	Obszar koncentracji
-----------	---------------------

Jasność argumentacji	Struktura logiczna
Komunikacja perswazyjna	Wpływ emocjonalny i retoryczny
Znaczenie polityczne	Powiązanie z polityką publiczną
Zastosowanie K×E×I	Wiedza, emocje, krytyczne myślenie
Kreatywność	Styl komunikacji

Opcjonalne rozszerzenie

Studenci mogą dodatkowo stworzyć:

- hasło kampanii w mediach społecznościowych,
- informację prasową,
- plakat polityczny,
- lub krótki scenariusz wideo promujący dany element dziedzictwa.

W dalszej kolejności przedstawiono szczegółowy plan dotyczący tematu „Dziedzictwo, turystyka i społeczeństwo”, który trener może wykorzystać w procesie dydaktycznym.

Kurs: Dziedzictwo, turystyka i społeczeństwo

1. Informacje ogólne

Element	Opis
Kurs	Dziedzictwo, turystyka i społeczeństwo
Temat	Rozumienie dziedzictwa w kontekście turystycznym oraz wpływ turystyki na kulturę, gospodarkę i społeczeństwo
Studia przypadków	Wenecja, Machu Picchu, Kumrovec, Ekomuzeum Batana w Rovinju
Czas trwania	2 sesje x 90 minut
Format zajęć	Seminarium / Interaktywny warsztat z elementami blended learningu
Podejście dydaktyczne	Modele CLEAR + GROW + OSCAR zintegrowane z formułą K x E x I
Grupa docelowa	Studenci studiów licencjackich i magisterskich (nauk o dziedzictwie, antropologii, turystyki, kulturoznawstwa, socjologii) / seminaria w ramach uczenia się przez całe życie dla pracowników różnych podmiotów (muzeów, gmin, stowarzyszeń kulturalnych)

Główna kompetencja	Krytyczna analiza wpływu turystyki na dziedzictwo oraz opracowywanie strategii zrównoważonej turystyki kulturowej
---------------------------	---

2. Cele uczenia się

Do końca zajęć studenci będą potrafili:

- Rozróżniać dziedzictwo materialne/niematerialne oraz ruchome/nieruchome.
- Wyjaśnić, jak turystyka wpływa na ochronę dziedzictwa, tożsamość i rozwój społeczności lokalnych.
- Przeanalizować szanse ekonomiczne i napięcia społeczno-kulturowe wywoływane przez turystykę.
- Ocenić proces komercjalizacji (commodification) dziedzictwa i jego implikacje etyczne.
- Zastosować zasady K x E x I do przypadków dziedzictwa związanych z turystyką.
- Projektować zrównoważone i wrażliwe na potrzeby społeczności lokalnych strategie turystyczne.

3. Ramy metodologiczne

- **Główny model: CLEAR** – zastosowany, ponieważ temat jest:
 - istotny społecznie,
 - wrażliwy pod kątem wartości,
 - powiązany z tożsamością i rozwojem lokalnym,
 - połączony z dylematami etycznymi i perspektywami interesariuszy.Model CLEAR wspiera pełen szacunek dialog i partnerską naukę w obszarze turystyki i dziedzictwa.
- **Model wspierający: GROW** – zastosowany do:
 - definiowania celów zrównoważonego rozwoju,
 - badania realiów turystycznych,
 - generowania rozwiązań w zakresie zarządzania turystyką,
 - opracowywania praktycznych inicjatyw.

- **Model wspierający: OSCAR** – zastosowany do:
 - refleksji,
 - uczenia się od rówieśników (peer learning),
 - ewaluacji,
 - skalowania zaangażowania i zrozumienia studentów.

4. Integracja modelu K x E x I

Komponent	Zastosowanie na zajęciach
Wiedza (K)	Typologie dziedzictwa, ramy UNESCO, wpływy turystyki, studia przypadków.
Wpływ Emocjonalny (E)	Doświadczenia społeczności, przywiązanie do dziedzictwa, presja turystyczna, lokalne narracje.
Związek Intelktualny (I)	Debata, analiza polityk publicznych, planowanie zrównoważonego rozwoju, refleksja etyczna.

5. Materiały i narzędzia cyfrowe

- **Narzędzia cyfrowe:**
 - Platforma Moodle / eClass
 - Prezentacje PowerPoint i multimedialne
 - Tablice Miro lub Padlet
 - Mentimeter lub Slido
 - Współdzielony arkusz roboczy Google Docs
 - Google Maps / Narzędzia do mapowania dziedzictwa
 - Krótkie filmy dokumentalne i materiały UNESCO

- **Alternatywy Low-Tech:**
 - Wydrukowane fragmenty studiów przypadków
 - Fotografie dziedzictwa
 - Arkusze flipchartu
 - Karteczki samoprzylepne
 - Markery i karty pracy
- **Dostępność:**
 - Materiały wizualne i tekstowe
 - Instrukcje sformułowane prostym językiem
 - Opcjonalna ustna lub pisemna forma partycypacji
 - Multimedia z napisami
 - Slajdy o wysokim kontraście

6. Przygotowanie przed zajęciami

Studenci otrzymują:

- Materiały do czytania z Rozdziału 4.
- Krótkie studia przypadków (Wenecja, Machu Picchu, Kumrovec, Batana).
- Trzy pytania naprowadzające:
 1. Czy turystyka jest dla dziedzictwa przede wszystkim szansą, czy zagrożeniem?
 2. Czy dziedzictwo może zachować autentyczność pod presją turystyczną?
 3. Jaką rolę powinny odgrywać społeczności lokalne w planowaniu turystyki?
- Zadanie refleksyjne: „Które miejsce lub tradycję związaną z dziedzictwem uważasz za znaczące i jak turystyka może na nie wpłynąć?”.

7. Przebieg lekcji (2 x 90 minut)

Faza 1 – Kontraktowanie CLEAR i przestrzeń edukacyjna (15 min)

- **Cel:** Ustalenie pełnych szacunku i krytycznych warunków do dyskusji.
- **Skrypt nauczyciela:** „Dzisiaj zbadamy, jak turystyka wpływa na dziedzictwo i społeczności lokalne. Istnieją różne perspektywy, które omówimy z szacunkiem, biorąc pod uwagę wymiar ekonomiczny, kulturowy i etyczny”.

- **Działania:** Zasady uczestnictwa; ankieta oczekiwań w programie Mentimeter.
- **Elementy CLEAR:** Kontrakt (Contract), Słuchanie (Listen).
- **Elementy K×E×I:** E = bezpieczny dialog, I = wspólnie wypracowane normy.

Faza 2 – Kontekst i aktywacja wiedzy (25 min)

- **Krótkie wprowadzenie nauczyciela:**
 - Tematy: Definicje i typologie dziedzictwa; ramy UNESCO; dziedzictwo i tożsamość; rozwój turystyki; komercjalizacja.
 - Materiały wizualne: Zdjęcia przedstawiające turystykę w Wenecji; statystyki odwiedzających Machu Picchu; fotografie z Kumrovec; materiały z Ekomuzeum Batana.
- **Szybka ankieta:** „Czy turystyka może chronić dziedzictwo skuteczniej niż same polityki konserwatorskie?”.
- **Elementy K×E×I:** K = wiedza pojęciowa, E = zaangażowanie emocjonalne poprzez przykłady.

Faza 3 – Analiza rzeczywistości i analiza grupowa (30 min)

- **Praca grupowa:** Studenci tworzą cztery grupy:

Grupa	Obszar koncentracji
Grupa 1	Definicje dziedzictwa i tożsamość
Grupa 2	Wpływ ekonomiczny
Grupa 3	Wpływ społeczny i kulturowy

Grupa 4	Zrównoważony rozwój i zarządzanie (governance)
----------------	--

Każda grupa otrzymuje fragmenty studiów przypadków oraz arkusz roboczy K x E x I.

Przykładowe pytania:

- **Wiedza (K):** Jakie wartości dziedzictwa są tutaj obecne?
- **Wpływ Emocjonalny (E):** Jak społeczności lokalne doświadczają turystyki?
- **Związek Intelktualny (I):** Jakie konflikty pojawiają się między ochroną a rozwojem?

Faza 4 – GROW: Opcje i zrównoważone rozwiązania (30 min)

- **Cel:** Opracowanie zrównoważonych strategii turystyki kulturowej.
- **Zadanie:** Każda grupa proponuje: „Jeden model turystyki, który równoważy ochronę dziedzictwa i korzyści dla społeczności lokalnej”.
- **Przykłady:** szlaki slow tourism, partycypacyjna interpretacja muzealna, turystyka z przewodnikiem lokalnym, aplikacja do cyfrowego storytellingu o dziedzictwie, partnerstwa z lokalnymi producentami.

Etap GROW	Pytanie kierunkowe
Cel (Goal)	Jaki rezultat jest pożądaný?
Rzeczywistość (Reality)	Wyzwania – co utrudnia sytuację?

Opcje (Options)	Strategie turystyczne – co może pomóc?
Wola działania (Will)	Praktyka – jakie działanie jest możliwe?

Faza 5 – OSCAR: Refleksja i skalowanie (20 min)

- **Prezentacje:** Grupy przedstawiają swoje rozwiązania.
- **Pytania OSCAR:**
 - **Rezultat (Outcome):** Jak wyglądałaby zrównoważona turystyka?
 - **Sytuacja (Situation):** Jakie naciski dotyczą dziś dziedzictwo?
 - **Wybory (Choices):** Które narzędzia są najskuteczniejsze?
 - **Działania (Actions):** Co powinny zrobić instytucje i społeczności?
 - **Przegląd (Review):** Czego się nauczyliśmy?
- **Ćwiczenie skalujące:** Studenci oceniają na skali: „Na ile kompatybilne są ze sobą turystyka i zrównoważony rozwój dziedzictwa?” (Skala 1–10).

Faza 6 – Podsumowanie i refleksja (10 min)

Dziennik refleksji:

- Co zaskoczyło Cię najbardziej?
- Który wpływ turystyki wydał się najistotniejszy?
- Czy turystyka i autentyczność mogą współistnieć?
- Jakie obowiązki powinni mieć specjaliści ds. turystyki oraz instytucje zajmujące się dziedzictwem?

8. Ocena

Kryterium	Metoda oceny
Analiza krytyczna	Dyskusja grupowa
Zastosowanie K×E×I	Arkusze robocze
Partycypacja	Refleksja i debata
Kreatywność	Propozycja modelu turystyki
Świadomość etyczna	Przestrzeganie norm uczestnictwa CLEAR

9. Gromadzenie dowodów postępów

- **Artefakty:** Eksport danych z Miro/Padlet, dzienniki refleksji, zrzuty ekranu z ankiet, grupowe arkusze robocze, propozycje strategii turystycznych.
- **Monitorowanie OSCAR:** Studenci uzupełniają:
 - wstępną ankietę postrzegania tematu,
 - końcowe ćwiczenie skalujące,
 - „jedno działanie turystyczne, które był(a)bym gotów/gotowa wesprzeć”.

10. Elementy inkluzywne i etyczne

- **Zasady bezpieczeństwa CLEAR:** Dobrowolność uczestnictwa; słuchanie z szacunkiem; unikanie stereotypizacji społeczności; uznanie perspektyw wielu różnych interesariuszy.
- **Integracja z UDL:** Multimodalna partycypacja; elastyczne formy prezentacji rezultatów; zaangażowanie wizualne, ustne i pisemne; alternatywy low-tech.

11. Sugerowane działania uzupełniające

- Analiza porównawcza wpływu turystyki w różnych regionach dziedzictwa.
- Ćwiczenie z mapowania lokalnego dziedzictwa.
- Wizyta studyjna w instytucji zajmującej się dziedzictwem lub w obiekcie turystycznym.
- Cyfrowy projekt storytellingowy na temat dziedzictwa i turystyki.
- Opracowanie małego projektu zrównoważonej turystyki dla lokalnej społeczności.

12. Oczekiwany wpływ edukacyjny

Studenci powinni opuścić zajęcia z:

- wyższą świadomością krytyczną relacji między turystyką a dziedzictwem,
- rozumieniem dziedzictwa jako zasobu kulturowego, społecznego i ekonomicznego,
- praktycznym doświadczeniem w stosowaniu struktur edukacyjnych opartych na coachingu,
- zdolnością do projektowania zrównoważonych i etycznie ugruntowanych inicjatyw w obszarze turystyki kulturowej.

Operacjonalizacja Teorii Autodeterminacji (SDT) i nastawienia na rozwój (growth mindset)

Niniejsza sekcja przekłada teorię motywacji na praktyczne strategie coachingowe. Kotwiczymy Teorię Autodeterminacji (SDT) poprzez projektowanie sesji, które chronią **autonomię** (sensowny wybór zadań, ról lub formy przekazu), budują **kompetencję** (jasne kryteria sukcesu, małe sukcesy, terminowe informacje

zwrotne) oraz wzmacniają **relacyjność** (zaufanie, wsparcie rówieśnicze i uznanie ze strony społeczności). Równolegle kształtujemy **nastawienie na rozwój** (growth mindset) poprzez normalizowanie konstruktywnego zmagania się z trudnościami, używanie języka „jeszcze nie” oraz traktowanie błędów jako danych do dalszej iteracji.

W tym miejscu znajdziesz proste mechanizmy – tablice wyboru, szablony z rusztowaniem metodologicznym (scaffolded templates), triady coachingu rówieśniczego, rundy analizy błędów i krótkie pytania refleksyjne – które sprawdzają się w formatach 1:1, grupowych i hybrydowych. Każdy mechanizm nawiązuje do naszego modelu K x E x I: rygorystycznej Wiedzy (Knowledge), głębokich Emocji (Emotion) i celowego Związku Intelktualnego (Intellectual connection). Użyj tych kroków, aby podnieść zaangażowanie bez zwiększania złożoności, tak aby uczestnicy opuszczali każdą sesję z poczuciem, że sami to wybrali, potrafią to zrobić i są częścią tej społeczności.

- **Autonomia:** wybór elementu NDK (niematerialnego dziedzictwa kulturowego) / nośnika; opcjonalne role (badacz, ankieter, redaktor).
- **Kompetencja:** szablony z rusztowaniem metodologicznym; szybkie sukcesy (na przykład: 150-słowna notatka inwentarzowa).
- **Relacyjność:** triady rówieśnicze; wspólny przegląd ze społecznością; rytuały doceniania.
- **Skrypty nastawienia na rozwój:** „Jeszcze nie dotarliśmy do celu. Jakie jedno pytanie pomoże ulepszyć naszą notatkę dotyczącą świadomej zgody?”.

Warto zakończyć każdą sesję szybką weryfikacją pod kątem wskaźników SDT i nastawienia na rozwój:

- Czy zaoferowaliśmy realny wybór (**autonomia**), umożliwiliśmy widoczny sukces (**kompetencja**) i wspieraliśmy więzi (**relacyjność**)?
- Czy sformułowaliśmy wysiłek i błędy jako kroki na ścieżce „jeszcze nie → następny krok”?

Zapisz jedną konkretną poprawkę (na przykład: uproszczenie kryteriów, dodanie triady rówieśniczej, skrócenie pętli informacji zwrotnej) i zaplanuj najmniejsze możliwe ćwiczenie praktyczne przed kolejną sesją. Pamiętaj o modelu K x E x I, łącząc rygorystyczną Wiedzę z głębokimi Emocjami i celową refleksją

Intelektualną, oraz rejestruj dowody (mikro-ankiety, rubryki oceny, krótkie refleksje), aby motywacja nie była tylko hasłem, ale mierzalnym nawykiem.

Mikro-interakcje zwiększające zaangażowanie

Niewielkie, dobrze wymierzone w czasie ruchy potrafią znacząco zmienić całą dynamikę sesji. Mikro-interakcje, takie jak trwające od 30 do 180 sekund rundy wstępne (check-ins), błyskawiczne bloki typu „pomyśl-skonsultuj-podziel się” (think-pair-share), pulsacyjne emoji lub szybkie ankiety, pauzy na refleksję oraz drabiny informacji zwrotnej od rówieśników podnoszą bezpieczeństwo psychologiczne i utrzymują cykl uwagi między teorią a działaniem. Są one mało kosztowne i włączające. Zobacz przykłady mikro-interakcji:

- 90-sekundowe rundy wstępne („Jedno słowo: jak oceniasz swój poziom energii?”).
- Metoda „Pomyśl-Skonsultuj-Podziel się” (Think-Pair-Share) oparta na dylemacie etycznym.
- Pauzy na refleksję (60 sekund cichego pisania → 2-minutowe podsumowanie).
- Drabiny informacji zwrotnej od rówieśników: Wyjaśnij → Doceniaj → Wyraż obawy → Zaproponuj rozwiązania.

Z czasem te małe kroki sumują się – przynosząc wyższą partycypację, lepiej przygotowane artefakty i grupę, która naturalnie nastawia się na myślenie, wnoszenie wkładu i wspólne robienie postępów.

Projektowanie włączające i dostępność (weryfikacja UDL)

Spraw, aby każde działanie było od samego początku zdatne do użytku dla jak najszerzego grona uczestników – w różnych językach, przy różnej przepustowości łącza, na różnych urządzeniach oraz przy zróżnicowanych profilach sensorycznych i poznawczych – bez konieczności składania specjalnych prośb.

Stosuj prosty język, opcje multimodalne (audio/zdjęcie/tekst); dbaj o obciążenie poznawcze (dzielenie materiału na mniejsze porcje; 20-minutowe bloki); multimedia z napisami; ścieżki obsługi wyłącznie za pomocą klawiatury; dokumenty z odpowiednim kontrastem barw; instrukcje budowane etapowo.

- **Mini-test UDL:** „Czy uwzględniono zróżnicowane formy zaangażowania, reprezentacji oraz działania/wyrazu?”.
- Rozwiązanie to wpisuje się w kładziony przez InThrace nacisk na upodmiotowienie społeczności, technologię i zarządzanie adekwatne do celów.

Użyj poniższej matrycy, aby określić poziom wymaganej adaptacji:

Tabela 13: Profile uczestników → Adaptacje

Profil uczestnika	Taktyki facylitacji
Początkujący	Konkretne przykłady: modelowanie jednego artefaktu od początku do końca; parowanie z zaawansowanym rówieśnikiem.
Średniozaawansowany	Wybór narzędzi: mini-krytyka skoncentrowana na głębi i dokładności.
Zaawansowany	Prowadzenie dyskusji akwariowej (fishbowl); mentoring dla początkujących; wyznaczanie standardów dowodowych.
Introwertyk	Ciche generowanie pomysłów → wypowiedź pisemna na czacie → dobrowolny głos ustny.
Ekstrawertyk	Rundy ograniczone czasowo; przypisanie roli „podsumowującego”.

Zdalny / Hybrydowy	Czysty dźwięk, napisy, tablice asynchroniczne i współdzielone szablony.
Wielojęzyczny	Glosariusze, materiały wizualne, dwujęzyczne pytania pomocnicze i wsparcie rówieśników w tłumaczeniu (translation buddies).
Neuroróżnorodny	Przewidywalny plan zajęć; instrukcje pisemne + wizualne; przerwy sensoryczne; alternatywne tryby prezentacji wiedzy.

Architektura sesji i przebieg zajęć (Run-of-Show)

Niniejsza sekcja przekształca planowanie w działanie minuta po minucie. Znajdziesz tu gotowe do użycia schematy sesji 60- i 90-minutowych, a także dynamikę rozłożoną na cztery sesje – każda z jasnymi celami, materiałami, skryptami dla trenera, punktami styku angażującymi uczestników (w tym rundy wstępne, praca w parach i podsumowania) oraz krótkimi momentami ewaluacji. Każdy przebieg zajęć splata model K x E x I (Wiedza, Emocje, Związek Intelktualny) z modelem CLEAR dla zapewnienia bezpieczeństwa i norm, modelem GROW dla koncentracji na celach i rezultatach oraz modelem OSCAR dla widocznego postępu. Wbudowane opcje Planu B obejmują awarie techniczne, niską frekwencję i przekroczenie czasu, oferując ekwiwalenty low-tech oraz dostępność w duchu UDL, dzięki czemu możesz prowadzić zajęcia z pełną pewnością siebie.

Schemat sesji 60-minutowej

- **Cele:** Zastosowanie modelu K x E x I do wybranego elementu NDK; przygotowanie 150-słownego projektu notatki + lista kontrolna świadomej zgody.
- **Plan zajęć:**
 - Powitanie i kontrakt (mikro-kontrakt CLEAR) – 6'

- Krótkie wprowadzenie: K x E x I wraz z przykładem – 8’
- Praca w podgrupach: tworzenie szkicu wpisu inwentarzowego (szablon) – 20’
- Drabina informacji zwrotnej od rówieśników – 12’
- Zobowiązania (skalowanie OSCAR) – 8’
- Podsumowanie i zadanie asynchroniczne – 6’
- **Materiały:** szablon inwentarza; lista kontrolna świadomej zgody; stoper; napisy.
- **Skrypt trenera (przykłady):**
 - „Kontrakt: artefakty poufne, oparte przede wszystkim na świadomej zgodzie i stanowiące własność społeczności”.
 - „Pamiętajcie: Interpretacja = $(K + E) \times I$. Nazwijcie swoje K (fakty), swoje E (opowieść/emocje) oraz to, jak uruchomicie I (pytania/linki)”.
- **Momenty oceny:** notatki z drabiny rówieśniczej; samoocena na skali (1–10).

Schemat sesji 90-minutowej

- Dodaje rzeczywisty scenariusz etyczny (10’) oraz demonstrację narzędzia (tablica/ankieta) (10’), a także mini-retrospektywę (5’).
- **Wstawki „Planu B”:** karty pracy offline w przypadku awarii tablicy cyfrowej; kanał zapasowy SMS w przypadku awarii połączenia wideo.

Dynamika czterech sesji (co dwa tygodnie)

1. **Odkrywanie i Kontraktowanie** (CLEAR + wprowadzenie do K x E x I).
2. **Dokumentowanie i Projektowanie** (planowanie GROW; wersja v1 artefaktu).
3. **Deбата i Decyzja** (akwarium etyczne; mapowanie zarządzania).
4. **Dostarczenie i Przegląd** (weryfikacja OSCAR; publikacja we wspólnym archiwum za zgodą społeczności).

Sytuacje awaryjne

- **Awaria techniczna:** przejście na dźwięk telefoniczny; udostępnienie statycznych plików PDF; rejestrowanie danych przez czat.
- **Niska partycypacja:** przypisanie rotacyjnych rówieśniczych ról; użycie metody „1-2-4-All”; mikro-wybory.

- **Przekroczenie czasu:** przeniesienie tematu do „poczekalni” (parking lot); przesunięcie jednego elementu na forum asynchroniczne.
- **Trudna dynamika grupy:** odwołanie się do kontraktu; ustrukturyzowane zabieranie głosu po kolei; prywatne rozmowy z uczestnikami (check-ins).

Po każdej sesji zamknij proces trzema kluczowymi krokami: reconfirmuj kontrakt (co zadziało, co wymaga korekty), zarejestruj częściowe dowody (np. fragment rubryki oceny, skalę 1–10, zdjęcie artefaktu) i nakreśl kolejny krok wraz z przypisaną osobą i datą. Jeśli kontekst ulegnie zmianie, otwórz schemat na nowo, uprość go i przywróć mikro-rytmy (krótkie pauzy refleksyjne i równieśniczą informację zwrotną), które utrzymują wysoką energię. Celem nie jest rygorystyczne trzymanie się scenariusza, lecz niezawodny rytm, inkluzywność i rezultaty: używaj CLEAR dla bezpieczeństwa, GROW dla działania, OSCAR dla ciągłości – zawsze pod przewodnictwem K x E x I oraz UDL.

Interaktywne metody i narzędzia (Przykłady)

Niniejsza sekcja to Twój przybornik z narzędziami facylitacji o wysokim wpływie. Każda metoda – studium przypadku na żywo, odgrywanie ról, sprinty sokratejskie, dyskusja akwariowa, błyskawiczne demonstracje, kontrakty zaangażowania, kanwy planowania działań, triady równieśnicze, analiza błędów i kręgi retrospektywne – zawiera jasny cel, konfigurację, facylitację krok po kroku, przykładowe pytania dla trenera/uczestnika, oczekiwane artefakty, ramy czasowe, adaptacje wirtualne/stacjonarne, pytania podsumowujące oraz wskaźniki sukcesu. Wszystkie działania zaprojektowano tak, aby były przyjazne dla UDL (wielorakie sposoby angażowania, dostępu i reagowania), dbały o prywatność (z jasnymi opcjami wyrażania zgody) i wykorzystywały narzędzia ICT (tablice, formularze, ankiety i panele wskaźników), posiadając jednocześnie swoje odpowiedniki low-tech (w tym szablony papierowe, głosowanie kropkami i flipcharty).

Studium przypadku na żywo (Dylemat NDK)

- **Cel:** Odblokowanie postępu w rzeczywistym wyzwaniu związanym z dokumentacją NDK lub świadomą zgodą.
- **Konfiguracja:** 1 właściciel przypadku; 4–6 dyskutantów; stoper.
- **Kroki (20’):** 2’ prezentacja przypadku; 8’ pytania wyjaśniające; 6’ rekomendacje; 4’ refleksje właściciela.

- **Pytania naprowadzające:** Trener: „Co jest rzeczywistym ograniczeniem – polityka publiczna, czas czy świadoma zgoda?”; Uczestnicy: „Jaki mały test uszanuje własność społeczności?”.
- **Artefakt:** rejestr decyzji + kolejne działanie.
- **Wskaźniki sukcesu:** wzrost pewności siebie właściciela z poziomu $\leq 4/10$ do $\geq 6/10$ (skala OSCAR).
- **Wersja low-tech:** papierowe karty + długopis.

Odgrywanie ról: Świadoma zgoda i reprezentacja

- **Cel:** Przećwiczenie prowadzenia wywiadu z szacunkiem; ograniczanie uprzedzeń.
- **Kroki:** praca w parach: A – ankieter, B – opiekun dziedzictwa/społeczności; zamiana ról; obserwacja.
- **Pytania naprowadzające:** „Jakie korzyści lub ryzyka dostrzegasz?”.
- **Wskaźnik sukcesu:** obie strony formułują warunki zgody prostym językiem; wskazują nieprzekraczalne granice (red lines).

Sprint pytań sokratejskich

- **Cel:** Pogłębienie poziomu I (związku intelektualnego).
- **Cykl:** 3 rundy pytań: „Dlaczego?”, „Jakie są dowody?”, „Kto inny ponosi tego skutki?”.
- **Artefakt:** doprecyzowane pytanie badawcze.

Dyskusja w “akwariu” : Polityka publiczna i zarządzanie

- **Cel:** Wydobycie wielostronnych perspektyw interesariuszy na temat rejestrów, finansowania i zarządzania.
- **Kroki:** 3 osoby w wewnętrznym kręgu debatują; krąg zewnętrzny rejestruje wnioski; rotacja uczestników.
- **Wskaźniki sukcesu:** zidentyfikowanie ≥ 3 implikacji dla zarządzania.

Błyskawiczne demonstracje (Storytelling)

- **Cel:** Prezentacja trzech sposobów na wyrażenie komponentu E (audio, zdjęcie, mikro-opowieść).

- **Artefakt:** tablica demonstracyjna + linki; wykorzystywane później w modułach dydaktycznych.

Kontrakty zaangażowania (Commitment Contracts)

- **Cel:** Tworzenie publicznej odpowiedzialności za dostarczenie artefaktów.
- **Narzędzia:** prosty formularz z datą, rezultatem i podpisem świadka/rówieśnika.

Kanwa planowania działań (Action Planning Canvas)

- **Cel:** Zaplanowanie działań na kolejne 2 tygodnie (kto/co/kiedy/dowód).
- **Wskaźnik sukcesu:** wskaźnik ukończenia zadań; kluczowy wskaźnik jakości (KQI): % zadań z oficjalnym zatwierdzeniem przez społeczność.

Triady coachingu rówieśniczego

- **Cel:** Zwiększenie relacyjności i gęstości informacji zwrotnej.
- **Struktura:** rotacja w rolach: trener ← osoba szkolona ← obserwator; cykle 15-minutowe.

Analiza błędów (Projekty inwentarzy NDK)

- **Cel:** Normalizowanie i wyciąganie wniosków z błędów (np. brakujące zapisy dotyczące świadomej zgody).
- **Rezultat:** lista kontrolna typowych pułapek i sposobów ich naprawy.

Krąg retrospektywny

- **Cel:** Przegląd i adaptacja procesu coachingu.
- **Pytania naprowadzające:** „Zaczynij/Zatrzymaj/Kontynuuj”; „Czego dowiedzieliśmy się o upodmiotowieniu społeczności?”.

Traktuj te metody jak modułowe klocki: wybierz najlżejsze narzędzie, które pozwala osiągnąć cel, dodaj jedną adaptację włączającą i zdefiniuj najmniejszy element dowodu, który zarejestrujesz. Jeśli poziom energii spada, przełącz się na mikro-interakcję (taką jak 90-sekundowy reset lub szybka ankieta); jeśli pojawia się zbyt duża złożoność, wróć do wersji low-tech i kontynuuj pracę. Kończ każde

działanie krótkim podsumowaniem („Co zadziało? Co zmieniamy następnym razem?”) i konkretnym zobowiązaniem przypisanym do osoby. Z czasem Twoje zapisy – fragmenty rubryk, skale 1–10, zdjęcia artefaktów – pokażą, które narzędzia zapewniają najsilniejsze zaangażowanie i przełożenie wiedzy na praktykę. Miksuj, dopasowuj i adaptuj, ale pozostań wierny modelom CLEAR (bezpieczeństwo), GROW (działanie), OSCAR (dynamika) oraz formule $K \times E \times I$, aby każda metoda prowadziła do włączającego, etycznego postępu, który potrafisz wykazać.

Można wdrożyć kilka narzędzi cyfrowych. Prosimy o korzystanie z rozwiązań dostępnych na Państwa uniwersytecie lub w e-bibliotece InTHRACE. Oto kilka przykładów:

- **Podgrupy (Breakouts):** wbudowane pokoje wideo; Zoom, Teams, Jitsi...
- **Tablice (Whiteboarding):** Miro/Excalidraw; low-tech: papier formatu A3.
- **Ankiety (Polling):** Slido/Zoom polls; low-tech: kropki samoprzylepne.
- **Refleksja:** Padlet/Google Docs; low-tech: karty indeksowe (fiszki).
- **Śledzenie nawyków:** prosty arkusz kalkulacyjny; osobiste dzienniki.

Motywacja i wytrwałość poza sesją

Nauka ma znaczenie tylko wtedy, gdy przekłada się na praktykę. Niniejsza sekcja zamienia „wgląd” w „wdrożenie” za pomocą prostego systemu przejścia od teorii do działania: praktyka rozłożona w czasie (krótkie, powtarzalne ćwiczenia), impulsy (zaplanowane przypomnienia i listy kontrolne), dzienniki refleksji (notatki K/E/I sporządzane w kilka minut), rówieśnicza odpowiedzialność (triady i mikro-przeglądy), spójność z menedżerem/przełożonym (jasne oczekiwania i dowody) oraz rusztowania nawyków (definicja gotowości, sygnały i nagrody). Otrzymujesz 30/60/90-dniową drabinę wdrożeniową, gotowe skrypty wiadomości oraz lekki system śledzenia (skale 1–10, fragmenty rubryk, zdjęcia artefaktów). Wszystko pozostaje spójne z SDT [wybór (**autonomia**), widoczne sukcesy (**kompetencja**) i społeczny klej (**relacyjność**)], przyjazne dla UDL i wspierane przez narzędzia ICT z opcjami awaryjnymi low-tech, aby postęp był włączający, etyczny i mierzalny.

Plan transferu: od nauki do działania

- **Praktyka rozłożona w czasie:** 15-minutowe cotygodniowe powtórzenia (skrypt świadomej zgody; abstrakty pisane prostym językiem).

- **Impulsy między sesjami (Nudges):** powiadomienia w kalendarzu z jednym pytaniem refleksyjnym („Co zmieniło się w Twoich rozmowach ze społecznością w tym tygodniu?”).
- **Dzienniki refleksji:** sekcje K / E / I + wycinek dowodu.
- **Rówieśnicza odpowiedzialność:** spotkania kontrolne triad; publikowanie „listy zadań wykonanych” (done list), a nie tylko „listy zadań do zrobienia”.
- **Spójność z przełożonym:** spotkanie informacyjne z celami i artefaktami; ustalenie oczekiwań wobec efektów wdrożonych w nauczaniu.
- **Budowanie nawyków:** powiązanie działań z istniejącymi rutynami (np. po zajęciach: 10 minut na przesłanie plików do archiwum).

Drabina wdrożeniowa (30/60/90) – Lista kontrolna

- **Pierwsza sesja:** kontrakt; ustalenie 1 rezultatu; utworzenie współdzielonego folderu; zaplanowanie spotkań triad.
- **30 dni:** 1 artefakt opublikowany za zgodą; ukończona ocena rówieśnicza.
- **60 dni:** wdrożony moduł/pilotaż; zarejestrowane refleksje dotyczące zarządzania.
- **90 dni:** opracowane studium przypadku; zintegrowana informacja zwrotna od społeczności; zaplanowana kolejna kohorta.

Pomiar i dowody wpływu

W ścisłej zgodzie z komponentem „Monitorowanie i Ewaluacja” projektu InThrace oraz efektami programu, stworzyliśmy poniższe tabele ułatwiające samoocenę.

Tabela 14: Matryca 2 – Poziomy pomiaru i narzędzia

Poziom	Rezultaty	Wskaźniki	Narzędzia	Częstotliwość
Reakcja	Satysfakcja, postrzegana adekwatność	Oceny sesji; otwarte komentarze	3-pytaniowa mikro-ankieta	Każda sesja

Nauka	Zastosowanie K x E x I; etyka	Wyniki rubryk na artefaktach	Rubryki jakości coachingu i transferu	Przy kluczowych kamieniach milowych
Zachowanie	Zmiany w nauczaniu; praktyka społeczna	Liczba zmodyfikowanych sesji; liczba zatwierdzeń społeczności	Protokół obserwacji; przegląd portfolio	30/60/90 dni
Wyniki	Partnerstwa; ochrona NDK	Liczba udokumentowanych elementów; wspólne wydarzenia; powiązania z politykami	Panel programu; studia przypadków	Kwartalnie

Tabela 15: Matryca pomiarów – Działania → Wskaźniki

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych
Studium przypadku	Wzrost pewności siebie; jasność kolejnego kroku	Skala OSCAR; rejestr działań

Odgrywanie ról	Jakość procesu świadomej zgody	Rubryka; notatki obserwatora
Błyskawiczne demonstracje	Ponowne wykorzystanie na zajęciach	Plany lekcji; artefakty w LMS
Dyskusja akwariowa	Wnioski dotyczące zarządzania	Dane z tablicy; notatki refleksyjne
Kanwa działania	Terminowość dostarczenia	Historia wersji; spotkania kontrolne

Wyciągi z rubryk oceny (Rubrics extracts)

- **Rubryka jakości coachingu:** Kontraktowanie; jakość pytań; kroki inkluzywne; zarządzanie czasem (skala 1–4).
- **Rubryka partycypacji:** Przygotowanie; wkład; słuchanie; realizacja zobowiązań (skala 1–4).
- **Rubryka transferu wiedzy:** Kompletność artefaktu; jakość świadomej zgody; spójność ze społecznością; dowody wykorzystania (skala 1–4).

Przykładowe pytania ankietowe

- „Dzisiejsza sesja pomogła mi zastosować model K x E x I do rzeczywistego elementu NDK” (skala 1–5).
- „Potrafię sformułować nasze granice świadomej zgody prostym językiem” (skala 1–5).

Protokół obserwacji (trener/rówieśnik)

Spotkanie wstępne (cele), notatki na żywo (użyte pytania pomocnicze, podział czasu antenowego), spotkanie podsumowujące (dwa silne punkty, jeden obszar do poprawy).

Zarządzanie ryzykiem i etyka

Niniejsza sekcja odzwierciedla nacisk projektu InTHRACE na zarządzanie, odpowiedzialną opiekę (stewardship) oraz zabezpieczenia etyczne, które należy zawsze brać pod uwagę.

- **Poufność i granice:** Przechowywanie wyłącznie niezbędnych danych; deidentyfikacja (anonimizacja) przy udostępnianiu; kontrola nad upowszechnianiem pozostaje w rękach społeczności.
- **Bezpieczeństwo psychologiczne:** Wspólne tworzenie norm; możliwość rezygnacji (opt-out); oferowanie alternatywnych zadań.
- **Konflikt interesów:** Ujawnianie powiązań i afiliacji (np. z organizatorami festiwali).
- **Procedura eskalacji:** Zdefiniowanie osób kontaktowych w przypadku naruszenia bezpieczeństwa danych, dyskomfortu uczestników lub sporów kulturowych.
- **Protokół dla tematów wrażliwych:** Procedura **STOP** (Sygnał → Przerwa/Time-out → Opcje → Plan); konsultacje z opiekunami kultury; wstrzymanie publikacji.
- **Konteksty raportowania obowiązkowego:** Przestrzeganie przepisów i polityk instytucjonalnych; dokumentowanie podejmowanych decyzji.

Adaptacje kulturowe i modalne

Jedno rozwiązanie nie pasuje do wszystkich kultur, stref czasowych, języków i trybów realizacji. Ta sekcja pokazuje, jak dostosować coaching dla zespołów międzykulturowych, kohort wielojęzycznych oraz środowisk zdalnych, hybrydowych i stacjonarnych bez utraty jasności i inkluzywności. Otrzymujesz wzorce harmonogramów przyjaznych dla różnych stref czasowych i opcje asynchroniczne (wprowadzenia wstępne, pytania refleksyjne, odpowiedzi na forum), wskazówki dotyczące tworzenia materiałów prostym językiem oraz dwujęzycznych artefaktów, a także wskazówki, jak lokalizować przypadki przy jednoczesnym zachowaniu wspólnych standardów.

Kotwiczmy bezpieczeństwo w modelu CLEAR (wspólny kontrakt norm i zgody), realizujemy efekty w modelu GROW (rezultaty ograniczone czasowo) i utrzymujemy dynamikę w modelu OSCAR (skalowanie i okresowe przeglądy). Przez cały czas pamiętaj o modelu K x E x I – ugruntowuj wybory w Wiedzy (K) o lokalnym kontekście i polityce publicznej, szanuj Emocje (E) poprzez narracje społeczności i słuchanie z szacunkiem, a także buduj Związek Intelktualny (I) przy pomocy przejrzystych kryteriów i refleksji. Wszystkie taktyki uwzględniają zasady UDL (Uniwersalnego Projektowania Nauczania) i są wspierane przez narzędzia ICT z alternatywami low-tech.

- **Zespoły międzykulturowe:** Unikaj homogenizacji „europejskości”; wysuwaj na pierwszy plan lokalne rejestry pojęciowe i wpływ krajowego ustawodawstwa; promuj partycypacyjny wybór tego, co staje się „dziedzictwem”.
- **Kohorty wielojęzyczne:** Dwujęzyczne glosariusze; materiały wizualne; wsparcie rówieśników w tłumaczeniu.
- **Zdalnie vs hybrydowo vs stacjonarnie:** Zapewnij równy głos (czat + mikrofon); odzwierciedlaj zawartość tablic Miro w plikach PDF; opcjonalne przesyłanie zadań w trybie asynchronicznym.
- **Wzorce przyjazne strefom czasowym:** Rotacja godzin sesji; przygotowanie asynchroniczne (5–7 dni); godziny konsultacji.
- **Opcje asynchroniczne:** Lektury wstępne z Podręcznika, Modelu i Instrukcji; refleksje na forum; notatki głosowe; przesyłanie gotowych artefaktów.

Wytyczne te operacjonalizują zagadnienia zarządzania i etyki z Podręcznika, architekturę K x E x I z Modelu oraz plan dla trenerów i programów coachingowych z Przewodnika, gwarantując, że edukatorzy mogą prowadzić inkluzywny coaching oparty na dowodach, który rozwija interpretację, integrację i zarządzanie NDK w różnych kontekstach UE.

V. Ewaluacja i informacja zwrotna

Ewaluacja i informacja zwrotna gwarantują, że coaching w projekcie InThrace pozostaje rygorystyczny, znaczący i możliwy do przeniesienia na grunt dydaktyki

oraz praktyki społecznej. Zachęca się trenerów do prowadzenia ewaluacji jako ciągłego cyklu obejmującego trzy momenty:

1. **Przed kursem (diagnostyczna):** Ustalenie poziomu wiedzy wyjściowej uczestników, ich wcześniejszego doświadczenia z NDK, gotowości cyfrowej oraz oczekiwań.
2. **W trakcie kursu (formatywna):** Monitorowanie zaangażowania i nauki w działaniu, dostosowywanie tempa i metod oraz przekazywanie informacji wyprzedzającej (feedforward).
3. **Po kursie (sumatywna + transfer):** Weryfikacja rozwoju kompetencji i dokumentowanie sposobu stosowania wiedzy w nauczaniu/badaniach lub w działalności społecznej (w miarę możliwości działania kontrolne po 30/60/90 dniach).

Podejście do parametrów diagnostycznych i wskaźników zostało przedstawione poniżej (Tabela 16), a trenerzy mają możliwość wyboru najlżejszego zestawu, który dostarcza wiarygodnych dowodów dla danego formatu kursu (pojedynczy warsztat vs moduł wielosesyjny).

Tabela 16: Parametry i wskaźniki diagnostyczne

Obszar kompetencji	Parametr diagnostyczny (punkt wyjścia)	Obserwowalne wskaźniki (w trakcie/po)	Dowody / Narzędzia	Propozycja punktacji
1) Teoretyczne rozumienie NDK i kontekstu UE	Kluczowe pojęcia, typologie, logika UNESCO, powiązania z wartościami europejskimi; znajomość ram krajowych/UE.	Dokładnie wyjaśnia pojęcia; tworzy wyraźne powiązania między lokalnym NDK a tożsamością europejską / wspólnymi wartościami; używa	Krótki quiz wstępny; mapa pojęciowa; 3–5 minutowa weryfikacja ustna; dziennik	Rubryka 1–4 (dokładność/ jasność) lub skala pewności siebie OSCAR 1–10.

		poprawnej terminologii.	refleksji (sekcja K).	
2) Umiejętności metodyczne w zakresie dokumentacji i interpretacji (K x E x I)	Znajomość metod terenowych, szablonów inwentaryzacji oraz logiki interpretacji (K+E) x I.	Tworzy notatkę inwentarzową ze źródłami; uwzględnia narrację społeczności (E) oraz pytania/kryteria refleksyjne (I); unika stereotypizacji.	Przegląd artefaktów (wycinek inwentarza, studium przypadku); drabina informacji zwrotnej od rówieśników; notatki z obserwacji.	Rubryka 1–4 dla każdego elementu K/E/I; wymagany próg minimalny w zakresie etyki/świadomości zgody.
3) Integracja z programem nauczania i projektowanie sesji	Doświadczenie w projektowaniu efektów uczenia się, działań i ocen; swoboda w prowadzeniu zajęć w trybie mieszanym/hybrydowym.	Tworzy plan modułu z efektami, działaniami, adaptacjami UDL i momentami oceny; dopasowuje zadania do zasobów z Podręcznika/Instrukcji/Modelu.	Szablon planu coachingu; portfolio planów lekcji; obserwacja mikro-nauczania (<i>micro-teaching</i>).	Rubryka 1–4 (spójność, wykonalność, inkluzywność).
4) Narzędzia cyfrowe i alfabetizm medialny w NDK	Umiejętność korzystania z platform LMS, repozytoriów, prostych narzędzi twórczych (audio/wideo) oraz	Używa odpowiednich narzędzi; zapewnia alternatywy low-tech; tworzy dostępne materiały (napisy/tekst alternatywny); porządkuje artefakty	Lista kontrolna narzędzi; logi aktywności w LMS; metadane artefaktów;	Lista kontrolna (spełnia/nie spełnia) + rubryka 1–4 (jakość).

	praktyki higieny danych.	we współdzielonych folderach.	weryfikacja dostępności.	
5) Etyka, świadoma zgoda i zarządzanie (governance)	Zrozumienie kwestii świadomej zgody, reprezentacji, własności społeczności, zarządzania ryzykiem i ochrony danych.	Stosuje kontraktowanie CLEAR; dokumentuje świadomą zgodę; rozpoznaje tematy wrażliwe; przerywa/dostosowuje działania w przypadku pojawienia się ryzyka; potrafi uzasadnić decyzje.	Lista kontrolna świadomej zgody; odgrywanie ról na podstawie scenariusza; rejestr decyzji; rejestr incydentów/problemów.	Zaliczone / do poprawy w przypadku kwestii bezkompromisowych (<i>non-negotiables</i>) + rubryka 1–4 (ochrona/safeguarding).
6) Krytyczne myślenie, kreatywność i rozwiązywanie problemów	Swoboda w zakresie analizy, debaty i projektowania rozwiązań (np. presja turystyczna, ryzyko komercjalizacji).	Proponuje realistyczne zabezpieczenia i zrównoważone działania; stosuje kryteria; ocenia kompromisy (<i>trade-offs</i>); dokonuje iteracji na podstawie informacji zwrotnej.	Wyniki analizy przypadków (<i>case clinic</i>); kanwa Teorii Zmiany (ToC); tabela ryzyko → zabezpieczenie.	Rubryka 1–4 (argumentacja, wykonalność, zrównoważenie).
7) Współpraca międzykulturowa i zaangażowanie	Wcześniejsze doświadczenie we współpracy ze zróżnicowanymi grupami oraz angażowaniu	Demonstruje dialog oparty na szacunku; integruje perspektywy wielu interesariuszy; promuje inkluzywną partycypację i	Notatki rówieśników/obserwatora; produkty grupowe; wspólny przegląd ze społeczności	Rubryka 1–4 (inkluzywność, współpraca).

obywatelskie	społeczności/interesy.	zaangażowanie obywatelskie.	ą (jeśli jest wykonalny).	
8) Mobilizacja zasobów i zrównoważony rozwój	Świadomość możliwości finansowania, partnerstw i utrzymania inicjatyw.	Identyfikuje partnerów / ścieżki finansowania; planuje podział odpowiedzialności i częstotliwość przeglądów; definiuje wskaźniki ciągłości działań.	Kanwa planowania działań; mapa interesariuszy; plan działań następnych (30/60/90 dni).	Lista kontrolna + rubryka 1–4 (planowanie zrównoważonego rozwoju).

Zbieranie informacji zwrotnej powinno być zaplanowane od samego początku i ujęte jako część kontraktu dydaktycznego (CLEAR):

informacja zwrotna jest pełna szacunku, konkretna i służy usprawnieniu przyszłych sesji. Trenerzy muszą upewnić się, że w przypadku kwestii wrażliwych (np. dynamika władzy, inkluzywność lub dylematy etyczne) zapewniona jest pełna anonimowość.

Zestawienie punktów i narzędzi informacji zwrotnej obejmuje:

1. Mikro-ankieta na koniec sesji (2–3 minuty): 2–3 pytania dotyczące adekwatności, jasności i możliwości zastosowania wiedzy + 1 pytanie otwarte („Co powinniśmy zachować, a co zmienić następnym razem?”).
2. Badanie pulsu w połowie kursu (dla kursów wielosesyjnych): krótkie anonimowe sprawdzenie tempa zajęć, inkluzywności/UDL, użyteczności narzędzi oraz klimatu wokół świadomej zgody i bezpieczeństwa.
3. Ewaluacja końcowa kursu: ocena satysfakcji + postrzegany poziom przyrostu wiedzy + samoocena zmiany kompetencji (przed/po) + najbardziej użyteczny zasób (Podręcznika/Instrukcji/Modelu/Platformy).
4. Weryfikacja transferu wiedzy (30/60/90 dni, opcjonalna, lecz rekomendowana): krótki kwestionariusz lub wywiad na temat tego, co

uczestnicy wdrożyli w praktyce (np. zmodyfikowany plan lekcji, współpraca ze społecznością, udokumentowany element NDK, użycie narzędzia cyfrowego).

Aby zamknąć pętlę informacyjną, trenerzy powinni zapisać jedną decyzję o usprawnieniu po każdym kursie (etap „Review” w modelu OSCAR):

1. Jakie dowody wskazują na potrzebę zmiany? (wyniki mikro-ankiety + wyniki rubryk + notatki z obserwacji).
2. Jaka jest najmniejsza zmiana o najwyższym wpływie? (np. dodanie opracowanego przykładu, uproszczenie instrukcji, wzmocnienie skryptu świadomej zgody, dodanie alternatywy low-tech lub zwiększenie czasu na rówieśniczą informację zwrotną).
3. Kto odpowiada za zmianę i na kiedy? (rejestr działań; odpowiednia aktualizacja szablonu planu coachingu).

Tabela 17: Diagnostyczne parametry i wskaźniki (Formaty kursów → Decyzje)

Format kursu	Minimalne zalecane dowody	Sygnał decyzyjny (co robić dalej)
Pojedyncza sesja / warsztat (≤ 3 godziny)	Szybki test kompetencji (ankieta lub quiz z 5 pytaniami) + jeden oceniony artefakt (rubryka) + końcowa mikro-ankieta.	Zmodyfikuj kolejną edycję na podstawie 2 najważniejszych problemów; zachowaj niezmienną rubrykę artefaktu w celu porównywalności wyników.

Krótki kurs (2–4 sesje)	Samoocena przed/po (skala OSCAR) + portfolio składające się z 2–3 artefaktów + badanie pulsu w połowie kursu + ewaluacja końcowa.	Wykorzystaj wyniki do dostosowania tempa/narzędzi; dodaj jedną dodatkową adaptację UDL, jeśli oceny inkluzywności są niskie.
Moduł / kurs semestralny	Portfolio oparte na rubrykach + protokół obserwacji (rówieśnik/trener) + śledzenie Teorii Zmiany (ToC)/wskaźników + próba badawcza wdrożenia po 30/60/90 dniach.	Raportuj wyniki na poziomach: Reakcja / Nauka / Zachowanie; zdecyduj, czy zaktualizować efekty uczenia się, czy strategię oceniania.
Tematy wrażliwe / osadzone w społeczności	Dowody kontraktu CLEAR (mikro-kontrakt + rejestr zgód) + pytania do dziennika refleksji + anonimowy kanał informacji zwrotnej.	Jeśli wskaźniki bezpieczeństwa/świadomej zgody spadną poniżej progu, wstrzymaj publikację i ponownie zawrzyj kontrakt przed kontynuowaniem działań.

VI. Materiały InTHRACE dostosowane do środowisk zróżnicowanych i włączających

Projekt InTHRACE bierze pod uwagę wszystkie kultury i ma charakter włączający, ponieważ integruje zróżnicowane środowiska. Znaczenie różnorodności i inkluzywności w tych materiałach nie zostało pominięte.

InTHRACE to przedsięwzięcie wielonarodowe i wielokulturowe – w istocie obecność odmiennych kultur stanowi samo serce tego projektu. Materiały

zawierają zagadnienia o tematyce międzyetnicznej i wieloetnicznej, a także odpowiadają na wyzwania związane ze zróżnicowaniem i integracją, co ilustrują następujące tematy:

- „Przegląd i rozumienie Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego (NDK) oraz tożsamości Seklerów między konfliktem międzyetnicznym a współistnieniem – rola dziedzictwa niematerialnego w zachowaniu tożsamości etnicznej”.
- „Zarządzanie ochroną i zachowaniem NDK, Bećarac, dziedzictwo muzyczne ze Sławonii, Baranji i Srijemu”.
- „Tożsamość a Niematerialne Dziedzictwo Kulturowe (NDK), Parada Junii Braşovului (Młodzieńców z Braszowa)”. Materiały InTHRACE dostarczają wielu przykładów zastosowania modelu w rzeczywistych scenariuszach, takich jak realizacja kampanii w mediach społecznościowych przez uczestników szkolenia, łączących tradycję Junii z mottem UE „Zjednoczeni w różnorodności”.
- „Dziedzictwo niematerialne a tożsamość etniczna, tożsamość seklerska”, gdzie przewodnik zawiera przykłady relacji międzyetnicznych w tym obszarze.

Działania uwzględniają ewaluację wyników – mierzenie wpływu na partycypację społeczności, budowanie świadomości oraz szacunek dla różnorodności (zob. Działanie 1 w przewodniku dla trenerów).

W materiałach doceniono również starsze pokolenia, ich doświadczenie oraz wkład w zachowanie NDK. Działania, które podejmują młodsze pokolenia, są powiązane z rejestracją wideo wspomnień i doświadczeń starszych rówieśników. W odniesieniu do dostępu i uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w aktywnościach, uroczystościach, rzemiośle i wydarzeniach związanych z NDK – kwestia ta została w pełni uwzględniona w projekcie. Podkreślono również, że państwa oraz Unia Europejska powinny tworzyć polityki i odpowiadać na potrzeby tych grup, co może jednocześnie przyczynić się do zrównoważonego rozwoju turystyki w danych regionach.

Podsumowanie

W ramach projektu InTHRACE powstał wartościowy materiał, który w rękach trenera pozwala na wzbogacenie procesu edukacyjnego na różnych poziomach kształcenia (szkolnictwo średnie, studia licencjackie, magisterskie oraz uczenie się przez całe życie).

Zespół projektu InTHRACE wyraża nadzieję, że czytelnik oraz trener starannie dobrać spośród licznych zaproponowanych działań te, które zapewnią optymalne i kompletne doświadczenie edukacyjne.

PARTNERS

Transilvania
University
of Brasov

Project Coordinator

UNIVERSITY
OF WARSAW

UNIVERSITY OF
WEST ATTICA
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Sveučilište u
Zagrebu
University of Zagreb

UAc
UNIVERSIDADE
DOS AÇORES

Foundation PAX Rhodopica
Working collaboratively to achieve EU's goals

Website

www.inthrace.unitbv.ro

Co-funded by
the European Union

2023-1-RO01-KA220-HED-000156121

INTHRACE

**Civil engagement, integration and better management of the national
intangible heritage to raise awareness of European common values –
EU context, perspectives and active citizenship**

Website

www.inthrace.unitbv.ro